

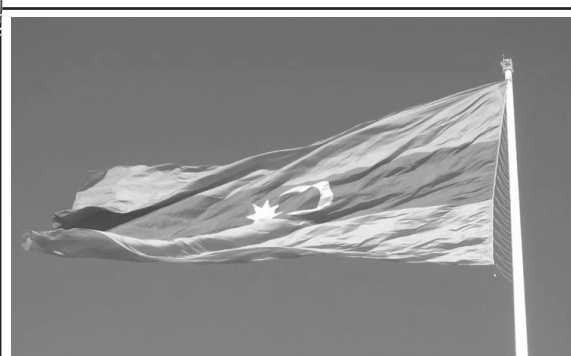
Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

20 iyun
2026-cı il,
şənbə
№ 106 (7173)
Qiyməti
60 qəpik

**Portuqaliyada
səfirliyimiz
açılacaq**

**Azərbaycan və Dağıstan xalqları arasında
sıx münasibətlər Qafqazda sabitliyin,
inkışafın və tərəqqinin mühüm amilidir**

→ Bax səh. 2

Türk dünyasının münasibətlərində mühüm bir mərhələ

→ Bax səh. 3

**Məqsəd məhsuldarlığı
və keyfiyyəti
artırmaqdır**

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 25 may tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Programı" çərçivəsində Şəmkirdə Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu üzrə regional müşavirə keçirilib. Şəmkir şəhərində yerləşən Mədəniyyət evində təşkil olunan tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri Natiq Əmirov, kənd təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Qədimova, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin birinci müavini Ağakərim Səmədzadə, Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin (ADSEA) sədrinin müavini İlham Bayramov, aidiyyəti dövlət qurumlarının rəhbərləri və səlahiyyətli nümayəndələri...

→ Bax səh. 2

**Azərbaycan - Vatikan:
Xoş məramla əsaslanan əməkdaşlıq**

→ Bax səh. 5

**Milli Məclisin iclasında...
Deputatlar 14 qanun layihəsini qəbul ediblər**

→ Bax səh. 4

10 270 338 nəfər olduq!

→ Bax səh. 7

Orta Dəhlizin artan strateji rolu

→ Bax səh. 5

Dəyişkən iş qrafikinə keçid modeli

→ Bax səh. 6

**32 saziş -
yeni sərmayə gündəliyi**

Bakıda keçirilən İslam İnkişaf Bankı Qrupunun 2026-cı il üzrə illik Toplantılarının açılış mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev ölkəmizin iqtisadi inkişafı, xarici investorlar və bank institutları ilə səmərəli əməkdaşlığı, regional layihələrin icrası və digər mühüm məsələlərə diqqətini diqqətli şəkildə vurğulayıb. Bəyan edildiyi kimi İslam Bankının bu toplantısının Azərbaycanda keçirilməsi tərəflər arasında güclü əlaqələrin olmasını təsdiqləyir. Ölkəmizin ikinci dəfə bu cür mötəbər tədbirə ev sahibliyi etməsi əməkdaşlıq səviyyəsini və birgə fəaliyyətin miqyasını aydın şəkildə əks etdirir.

Azərbaycan və İslam İnkişaf Bankı Qrupu arasında 30 ildən artıqdır ki, yaxın tərəfdaşlıq münasibətləri ölkəmizə maliyyə resurslarının cəlbə və bir çox sektorlar üzrə ölkə iqtisadiyyatını şaxələndirmək baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan 1992-ci ildə İslam İnkişaf Bankına üzv olmaqla, möhkəm əməkdaşlıq üçün zəmin yaradıb. 1995-ci ildən...

→ Bax səh. 3

22 ildən sonra NATO Türkiyədə toplanacaq...

→ Bax səh. 6

Prezident İlham Əliyev: Azərbaycan və Dağıstan xalqları arasında sıx münasibətlər Qafqazda sabitliyin, inkişafın və tərəqqinin mühüm amilidir

Dövlətimizin başçısı tanınmış ictimai-siyasi xadim Qurban Qurbanova “Dostluq” ordenini təqdim edib

Prezident İlham Əliyev iyunun 19-da Rusiya Federasiyasının Dağıstan Respublikasının tanınmış ictimai-siyasi xadimi Qurban Qurbanovu qəbul edib və ona “Dostluq” ordenini təqdim edib. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, Sizin ailəniz haqlı olaraq həm Azərbaycanda, həm də Dağıstanda böyük hörmət qazanıb. “Sizin atanız, ağsaqqal, mərhum Səid Camaloviç ilə unudulmaz görüşləri həmişə xatırlayıram. Əlbəttə, biz Sizinlə Səid Camaloviçin Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əlirza oğlu ilə dostluğunu yaxşı xatırlayırdıq. Onların yaxın, səmimi münasibətləri dostluq və qardaşlıq nümunəsi idi. Azərbaycan üçün ağır zamanlarda da biz dağıstanlı qardaşlarımızın dəstəyini daim hiss edirdik. Xatırlayırınsınız, mən Prezident olanda Səid Camaloviç ilə dələlərlə görüşmüşdük, bax, elə bu otaqda, mükafatlar təqdim etmişik. Bütün bunlar yaddaşımdadır, bu, ortaqlıq tarixidir. Bizə ortaqlıq tariximiz və Azərbaycan ilə Dağıstanı bütövlükdə həm ümumi tarix, həm də sıx qohumluq bağları, ortaq coğrafiya və əminəm ki, ümumi gələcək birləşdirir. Azərbaycan və Dağıstan xalqları arasında sıx münasibətlər Qafqazda sabitliyin, inkişafın və tərəqqinin mühüm amilidir”.

Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, həm Səid Camaloviç, həm də onun layiqli davamçısı olan Qurban Qurbanov xalqlarımızı daha da yaxınlaşdırmaq, ümumi təhlükəsizlik və sabitlik sisteminin vacib amili olan regionlarımızın iqtisadi inkişafına və ümumilikdə insanlar arasında münasibətlərə adircil töhfə vermək üçün hə-

laşdırmaq, ümumi təhlükəsizlik və sabitlik sisteminin vacib amili olan regionlarımızın iqtisadi inkişafına və ümumilikdə insanlar arasında münasibətlərə adircil töhfə vermək üçün hə-

miş çox iş görüblər. “Dağıstan və dağıstanlılar üçün çətin vaxtlarda - Böyük Vətən müharibəsi illərində respublikaya başçılıq edən və Şimali Qafqazın başqa xalqlarından fərqli olaraq dağıstanlıların repressiyalara və deportasiyalara məruz qalmaması naminə çox iş görən mənim babam Əziz Əliyevi xatırlamaya bilmərəm. Bilirəm ki, Əziz Əliyevin xatirəsi Dağıstanda çox əziz tutulur və onun inkişafa verdiyi töhfələr, ən əsası isə müharibənin çox çətin dövründə respublikaya rəhbərlik etməsi və xoş izlər qoyması, əlbəttə ki, bizim üçün və onun nəvəsi kimi mənim üçün qürur mənbəyidir. Mənim otağında heykəl var. Bu heykəl Mahaçqalada Əziz Əliyevin kabinetində olub. Dağıstanlılar onu qoruyub saxlayıb və bu yaxın-

larda mənə bağışlayıblar. Mənim nə bu otağında, nə də digər iş kabinetlərimdə heç bir heykəl yoxdur, təkəmə var. Bu, təəssüf ki, mən xatırlamıram, amma həm azərbaycanlıların, həm də dağıstanlıların tarixi yaddaşında yaşayan babamın yadigarıdır. Beləliklə, bizim ortaq cəhətlərimiz çoxdur və bir daha demək istəyirəm: Dağıstan və Azərbaycan xalqları arasında qardaşlıq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi bir çox hallarda bütün Qafqaz regionunun davamlı inkişafından asılıdır”.

Dağıstan Respublikasının tanınmış ictimai-siyasi xadimi Qurban Qurbanov Azərbaycan Prezidentinə xüsusi diqqətə və yüksək mükafatın görülməsinə bildirməklə Heydər Əliyev və Səid Camaloviç arasında olan səmimi dostluğu həmişə qiymətləndirəcəyini və qoruyub saxlayacağını əmin edib. O, atası ilə Ulu Öndərin səmimi münasibətlərinin Azərbaycanla Rusiya Federasiyası və Dağıstan arasında dostluğun möhkəmləndirilməsi baxımından tarixi əhəmiyyət daşıdığını, Dağıstanda tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin xatirəsinin böyük rəğbətlə anıldığını qeyd edib: “Bilirsiniz, dağıstanlılar Əziz Əliyevi

çox hörmətlə anır və xatırlayırlar. Mahaçqalada Əziz Əliyevin gözəl, yaxşı və möhtəşəm bir abidəsi var. Onun adını daşıyan çoxlu küçələr var. Bu, bir tarixdir, hamı onun haqqında həmişə açıq danışır və bununla fəxr edir”.

Qonaq özünün və atasının Ümummilli Liderlə və dövlətimizin başçısı ilə görüşlərini məmnunluqla xatırladı. Dağıstanda Ulu Öndərin xatirəsinə daim dərindən hörmətin bəsləndiyini vurğulayan Qurban Qurbanov dahi şəxsiyyətin adının əbədləşdirilməsi istiqamətində görülmüş işlərdən danışdı, bu xüsusda Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Dərbənd filialının nəzdində Heydər Əliyev Mərkəzinin açılışını və bu tədbirdə Dağıstan rəhbərliyinin iştirakını qeyd edib.

“Diplomatik xidmət haqqında” qanuna dəyişikliklər təsdiqlənib

Prezident İlham Əliyev bununla bağlı “Diplomatik xidmət haqqında” qanuna dəyişiklikləri təsdiqləyib. Dəyişikliklərə əsasən, müddətli həqiqi hərbi və ya alternativ xidmətə çağırılması ilə əlaqədar xidmətinə xitam verilmiş diplomatik xidmət əməkdaşlarına orta aylıq dövlət məvacibinin 3 misli miqdarında müavinət ödəniləcək. Diplomatik xidmət orqanının ləğvi istisna olmaqla, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan diplomatik vəzifədə xidmət keçmiş şəxslər, hərbi xidmətdən buraxıldıqdan ən gec 60 təqvim günü keçənədək əvvəlki diplomatik vəzifəsini tutmaq üçün

müraciət etdikdə həmin orqanda əvvəlki və ya analoqi vəzifəyə təyin ediləcəklər.

Bundan əlavə, diplomatik xidmət orqanı əməkdaşı vəfat etdikdə, habelə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı ilə xəbərsiz itkin düşmüş və ya ölmüş elan edildikdə onun xidmətinə xitam verilməlidir. Bu halda diplomatik xidmət əməkdaşının vərsələrinə orta aylıq dövlət məvacibinin 4 misli miqdarında müavinət ödəniləcək.

Həmçinin diplomatik xidmət əməkdaşlarının dövlət məvacibi aylıq vəzifə maaşı, diplomatik rütbəyə görə əlavə haqq, təmsilçiliyə görə əlavə haqq, xidmət üçün zəruri olan hallarda aylıq iş vaxtı norması beş saatdan çox artırılanda işlədiyi hər saata görə ödənilən əlavə haqq və əmək qanunvericiliyinə əsasən əmək şəraiti ilə əlaqədar diplomatik xidmət əməkdaşlarına şamil edilən əlavələrdən (xidmət şəraitinin ağır və zərərliyi, iqlim şəraiti və s.) ibarət olacaq.

Azərbaycanın Portuqaliyada səfirliyi təsis edilib

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Portuqaliya Respublikasında (Lissabon şəhərində) Səfirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncam əsasında, Nazirlər Kabinetinə Lissabon şəhərində yerləşəcək səfirliyin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı maddi-texniki təchizat və maliyyə təminatı məsələlərini həll etmək tapşırılıb. Xarici İşlər Nazirliyi isə səfirliyin strukturunu və ştat cədvəlini təsdiq etmişdir.

Məktəbəqədər təhsil sahəsində yeni model tətbiq ediləcək

Prezident İlham Əliyev “Məktəbəqədər təhsil sahəsində valideyn-dövlət-özəl əməkdaşlığın əsaslanan maliyyə təminatı modelinin tətbiq edilməsi haqqında” Fərman imzalayıb. Sərəncam məktəbəqədər təhsil sahəsində valideyn-dövlət-özəl əməkdaşlığının əsaslanan maliyyə təminatı modelinin tətbiqini nəzərdə tutur.

Fərmana əsasən, məktəbəqədər təhsil sahəsində valideyn-dövlət-özəl əməkdaşlığının əsaslanan maliyyə təminatı modelinin tətbiq edilməsi üçün dövlət dəstəyinin maliyyə təminatı məqsədli vəsait hesabına təmin ediləcək.

Məqsəd məhsuldarlığı və keyfiyyəti artırmaqdır

Şəmkirdə Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu üzrə aqrar sahəyə dair regional müşavirə keçirilib

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 25 may tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, baliqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı” çərçivəsində Şəmkirdə Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu üzrə regional müşavirə keçirilib. Şəmkir şəhərində yerləşən Mədəniyyət evində təşkil olunan tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri Natiq Əmirov, kənd təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Qədimova, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin birinci müavini Ağakərim Səmədzadə, Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin (ADSEA) sədrinin müavini İlham Bayramov, aidiyyəti dövlət qurumlarının rəhbərləri və sahəyə aidiyyətli nümayəndələri, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri, fermerlər, sahibkarlar və digər maraqlı tərəflər iştirak ediblər.

Regional müşavirə çərçivəsində Dövlət Proqramının əsas məqsəd və prioritet istiqamətləri, aqrar sahədə tətbiqi nəzərdə tutulan yeni dəstək mexanizmləri, su və torpaq ehtiyatlarından səmərəli istifadə məsələləri, aqrar emal və logistika infrastrukturunun inkişafı, fermerlərin müasir aqrar xidmətlərə çıxışı imkanlarının genişləndirilməsi, eləcə də dövlət dəstəyi alətləri və digər aktual mövzular mü-

zakirə olunur.

Müşavirədə çıxış edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri Natiq Əmirov bildirib ki, son on ildə aqrar sahədə genişmiqyaslı islahatlar həyata keçirilib, dövlət dəstəyi mexanizmləri gücləndirilib, kənd təsərrüfatının ənənəvi sahələri üzrə istehsal və ixrac imkanları genişləndirilib. Suvarma infrastrukturunun yenilənməsi, aqrar parkların yaradılması və subsidiya mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi bu istiqamətdə mühüm rol oynayır.

N. Əmirov vurğulayıb ki, yeni mərhələdə əsas məqsəd istehsalın sadəcə həcmi deyil, məhsuldarlığı və keyfiyyəti artırmaq, aqrar sahədə intensiv inkişaf modelinə keçidi sürətləndirməkdir.

Kənd təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Qədimova Dövlət Proqramı haqqında təqdimatında, qeyd etmişdir ki, sənəd 5 məqsəd, 5 prioritet istiqamət, 16 fəaliyyət istiqaməti və 86 tədbiri əhatə edir və konkret nəticə indikatorlarına əsaslanır. Çıxışda intensiv bağ sahələrinin artırılması, buğda məhsuldarlığının yüksəldilməsi, müasir suvarma sahələrinin geniş-

ləndirilməsi, aqrar park və istixana fəaliyyətinin genişləndirilməsi, kiçik şərabçılıq təsərrüfatlarının formalaşdırılması, intensiv heyvandarlıq təsərrüfatlarının artırılmasının əsas prioritetlər olduğu vurğulanıb. Qeyd olunub ki, 22 hədəf rayonda taxılçılığın inkişafı və orta məhsuldarlığın 50 sentne-

ləndirilməsi, aqrar park və istixana fəaliyyətinin genişləndirilməsi, kiçik şərabçılıq təsərrüfatlarının formalaşdırılması, intensiv heyvandarlıq təsərrüfatlarının artırılmasının əsas prioritetlər olduğu vurğulanıb. Qeyd olunub ki, 22 hədəf rayonda taxılçılığın inkişafı və orta məhsuldarlığın 50 sentne-

ləndirilməsi, aqrar park və istixana fəaliyyətinin genişləndirilməsi, kiçik şərabçılıq təsərrüfatlarının formalaşdırılması, intensiv heyvandarlıq təsərrüfatlarının artırılmasının əsas prioritetlər olduğu vurğulanıb. Qeyd olunub ki, 22 hədəf rayonda taxılçılığın inkişafı və orta məhsuldarlığın 50 sentne-

ləndirilməsi, aqrar park və istixana fəaliyyətinin genişləndirilməsi, kiçik şərabçılıq təsərrüfatlarının formalaşdırılması, intensiv heyvandarlıq təsərrüfatlarının artırılmasının əsas prioritetlər olduğu vurğulanıb. Qeyd olunub ki, 22 hədəf rayonda taxılçılığın inkişafı və orta məhsuldarlığın 50 sentne-

ildə bu sahəyə əhəmiyyətli dərəcədə dövlət vəsaiti yönəldilmiş, infrastruktur genişləndirilib və su ehtiyatlarının artırılması istiqamətində mühüm işlər görülmüşdür. Ümumi tutumu 557 milyon kub metr olan 5 su anbarı - Taxtakörpü, Heydər Əliyev, Şəmkirçay, Tovuzçay və Göytəpə su anbarları inşa edilib, eyni zamanda 4,77 min km suvarma kanalının, 3,61 min km kollektor-drenaj şəbəkəsinin tikintisi və təmir-bərpa işləri aparılıb, 1,6 min km boru kəməri çəkilib. Əkin sahələrinin suvarılması və əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi məqsədilə 3 394 ədəd subartezian quyusu qazılıb.

Müşavirədə Ağstafa, Qazax, Tovuz və Şəmkir rayonlarından olan fermerlər və sa-

hibkarlar rəhbərlik etdikləri təsərrüfatların fəaliyyəti, istehsal imkanları və inkişaf perspektivləri barədə məlumat veriblər. Onlar kənd təsərrüfatının inkişafına göstərilən davamlı dövlət dəstəyini yüksək qiymətləndirərək, qəbul edilmiş Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan yeni dəstək mexanizmlərinin istehsalın artırılmasına, təsərrüfatların genişləndirilməsinə və məhsuldarlığın yüksəldilməsinə mühüm töhfə verəcəyini qeyd ediblər. Müşavirənin yekununda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin kö-

“Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, baliqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı”

Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu üzrə regional müşavirə

Şəmkir şəhəri, 19 iyun 2026-cı il

32 saziş - yeni sərmayə gündəliyi

İslam İnkişaf Bankı Qrupunun toplantısında ümumi dəyəri 4,7 milyard dollardan çox maliyyə sənədləri təsdiqlənib

Bakıda keçirilən İslam İnkişaf Bankı Qrupunun 2026-cı il üzrə illik Toplantılarının açılış mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev ölkəmizin iqtisadi inkişafı, xarici investorlar və bank institutları ilə səmərəli əməkdaşlığı, regional layihələrin icrası və digər mühüm mesajlar verdi. Bəyan edildiyi kimi İslam Bankının bu toplantısının Azərbaycanada keçirilməsi tərəflər arasında güclü əlaqələrin olmasını təsdiqləyir. Ölkəmizin ikinci dəfə bu cür mötəbər tədbirə ev sahibliyi etməsi əməkdaşlıq səviyyəsini və birgə fəaliyyətin miqyasını aydın şəkildə əks etdirir.

Azərbaycan və İslam İnkişaf Bankı Qrupu arasında 30 ildən artıqdır ki, yaxın tərəfdaşlıq münasibətləri ölkəmizə maliyyə resurslarının cəlbə və bir çox sektorlar üzrə ölkə iqtisadiyyatını şəxsləndirmək baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

30 ildə 84 layihə üzrə 1,8 milyard dollar sərmayə

Azərbaycan 1992-ci ildə İslam İnkişaf Bankına üzv olmaqla, möhkəm əməkdaşlıq üçün zəmin yaradıb. 1995-ci ildən sonra fəal müstəviyə keçən tərəfdaşlıq uğurla inkişaf edərək Bank Qrupunun infrastruktur, enerji, kənd təsərrüfatı və sosial xidmətlər sahələrində sərmayədar statusunu artırıb. Azərbaycanın Bank Qrupunun aparıcı institutları olan Ticarət Maliyyə Şirkətləri üzrə Beynəlxalq İslam Korporasiyası və Özəl Sektorun İnkişafı üzrə İslam Korporasiyası üzv olması əməkdaşlığın miqyasını daha da böyüdü. 2016-cı ildə Özəl Sektorun İnkişafı üzrə İslam Korporasiyası ilə Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı arasında imzalanmış Anlaşma Memorandumu regional nəqliyyat infrastrukturlarının modernləşdirilməsində mühüm rol oynayıb. Eləcə də Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və Ələt Azad İqtisadi Zonası kimi layihələrin maliyyə təminatçısı olub.

Ümumilikdə, İslam Bankı Qrupu indiyə qədər 84 layihə üzrə təxminən 1,8 milyard dollar həcmində maliyyə təminatını təmin edərək böyük investorlar ailəsində yer alıb. Bankın yönəldiyi sərmayələr Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi və mühüm infrastrukturların yaradılması və inkişafında müsbət dəyişikliklərə səbəb olub.

Toplantının "Davamlı rifah naminə regional inteqrasiya" mövzusunun müasir dövrün çağırışları baxımından xüsusi aktualıq daşıdığına nəzərə alınaraq, davamlı rifahın təmin olunması üçün nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsi, ticarət

və investisiya əməkdaşlığının dərinləşdirilməsi, eləcə də hökumətlər, inkişaf institutları, özəl sektor və digər tərəfdaşlar arasında sıx əməkdaşlıq vacibdir. Bu, sıx dialoq konkret istiqamətlərə çevrilərək ideyaların investisiyaya, vədlərdən real fəaliyyətə keçməsinə təmin edən canlı platformaya çevrilir. İnküviz iqtisadi artım yalnız siyasətə deyil, sahibkarlığa, yalnız dövlət səyləri ilə deyil, özəl təşəbbüslərlə, yalnız maliyyə əməkdaşlığı ilə deyil, etimad və tərəfdaşlıqla təmin olunur. Bu baxımından birinci yerdədir. Təbii qazı 16 ölkəyə nəql edən dövlətimizlə əməkdaşlıq edənlerin sayı ilbəil artır və artmaqda davam edəcək.

Azərbaycandan keçən Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənub dəhlizləri sayı artmaqda olan ölkələr üçün çox önəmli təchizat marşrutlarını təmin edir. Ölkəmiz Cənubi Qafqazın lideri kimi Mərkəzi Asiya və digər regionlarla iqtisadi bağlantılarını möhkəmləndirərək tranzit marşrutları, enerji sənəkləri, rəqəmsal infrastruktur və daha sıx inteqrasiyalar qurur. Həmçinin, beynəlxalq ticarət və investisiyalar üçün də mərkəzə çevrilməyi hədəfləyən ölkəmiz böyük infrastruktur layihələrinə yatırılan investisiyaları artırmağı planlaşdırır. Bu baxımdan, regionlar arasında ortaq maliyyə dili rolunu oynayan İslam maliyyəsi sərhədlərəsas investisiyaları və özəl sektorun inkişafını təşviq edir. Bank Qrupu Azərbaycanın regional və qlobal inkişaf hədəflərinə maliyyə dəstəyi verməyi müasir maliyyə siyasətində diqqətdə saxlamağı düşünür.

Ölkəmizin investisiya cəlb ediciliyi və beynəlxalq reytingi yüksəlib

Azərbaycan xarici investorlarla əməkdaşlığa xüsusi önəm verərək dünyanın aparıcı şirkətləri ilə birlikdə həm ölkəmiz, həm də region üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən layihələrə imza atıb. Qlobal iqtisadiyyata inteqrasiya şəraitində aparıcı beynəlxalq şirkətlərə və xarici maliyyə qurumlarına, investorlara ölkə-

payma düşür. Bu, xarici investorların Azərbaycanı etimadla, ölkəmizdə hökm sürən təhlükəsizlik və sabitlik mühitinin bariz göstəricisidir.

Dövlət başçısı onu da vurğulayıb ki, hazırda Azərbaycanın maliyyə vəziyyəti çox müsbətdir. Aparılan islahatlar, əldə edilmiş uğurlar dünyanın aparıcı reyting agentlikləri tərəfindən müsbət qiymətləndirilib, kredit reytingimiz daha da artırılıb, investisiya və müsbət proqnoz olan reyting səviyyəsinə qaldırılıb. Son 2 ildə nüfuzlu beynəlxalq iqtisadi institutların reyting hesablarında ölkəmizin maliyyə vəziyyətinə dair yeni rəy verib. "Moody's" və "Fitch" ölkəmizin reyting investisiya səviyyəsini yeniləyərək proqnozu sabitdən müsbətə doğru yeniləyib. Belə ki, "Standard & Poor's" və "Moods" reyting agentlikləri Azərbaycanın investisiya və kredit reytingini artıraraq "BB+" səviyyəsinə qaldırıb. Eyni zamanda "Fitch Ratings" agentliyi Azərbaycanın yerli və xarici valyutada uzunmüddətli suveren investisiya reytingini "pozitiv" proqnozu ilə "BBB" səviyyəsində təyin edib. Bütün bunlar bir daha göstərir ki, Azərbaycan inkişaf etmiş ölkə kimi dünyanın aparıcı investorlarının daim diqqət mərkəzindədir.

Azərbaycan xarici investorlarla əməkdaşlığa xüsusi önəm verərək dünyanın aparıcı şirkətləri ilə birlikdə həm ölkəmiz, həm də region üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən layihələrə imza atıb. Qlobal iqtisadiyyata inteqrasiya şəraitində aparıcı beynəlxalq şirkətlərə və xarici maliyyə qurumlarına, investorlara ölkə-

mizdə azad fəaliyyət üçün geniş və ölvərişli imkanlar yaradılıb. Nəticədə son 20 ildə iqtisadiyyatımıza 350 milyard dollardan çox sərmayə qoyulub ki, onun əhəmiyyətli hissəsi qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilib. Həmin cəmi sərmayələrin 50 faizindən çoxu xarici sərmayələrin

payma düşür. Bu, xarici investorların Azərbaycanı etimadla, ölkəmizdə hökm sürən təhlükəsizlik və sabitlik mühitinin bariz göstəricisidir.

Dövlət başçısı onu da vurğulayıb ki, hazırda Azərbaycanın maliyyə vəziyyəti çox müsbətdir. Aparılan islahatlar, əldə edilmiş uğurlar dünyanın aparıcı reyting agentlikləri tərəfindən müsbət qiymətləndirilib, kredit reytingimiz daha da artırılıb, investisiya və müsbət proqnoz olan reyting səviyyəsinə qaldırılıb. Son 2 ildə nüfuzlu beynəlxalq iqtisadi institutların reyting hesablarında ölkəmizin maliyyə vəziyyətinə dair yeni rəy verib. "Moody's" və "Fitch" ölkəmizin reyting investisiya səviyyəsini yeniləyərək proqnozu sabitdən müsbətə doğru yeniləyib. Belə ki, "Standard & Poor's" və "Moods" reyting agentlikləri Azərbaycanın investisiya və kredit reytingini artıraraq "BB+" səviyyəsinə qaldırıb. Eyni zamanda "Fitch Ratings" agentliyi Azərbaycanın yerli və xarici valyutada uzunmüddətli suveren investisiya reytingini "pozitiv" proqnozu ilə "BBB" səviyyəsində təyin edib. Bütün bunlar bir daha göstərir ki, Azərbaycan inkişaf etmiş ölkə kimi dünyanın aparıcı investorlarının daim diqqət mərkəzindədir.

Ortaq rifah naminə hədəflərə uyğun maliyyə təminatı

İslam Bankı yeni çağırışlar dövründə regional inteqrasiya və orta q rifah naminə hədəflərə uyğun olaraq, fəaliyyətini artırmaq niyyətindədir. Ələlxüsus da, qlobal mühitdə artan inflyasiya, münafiqşələr və təchizat zəncirlərindəki pozuntular şəraitində qlobal iqtisadiyyatın maliyyə sınırlarını təmin etmək üçün dayanıqlı sərmayələrin axını zəruri hesab edilir. Bu baxımdan İslam Bankının üzv ölkələrdə iqtisadi artımın təminatı üçün maliyyə dəstəyi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bank Qrupu fəaliyyətini daha da gücləndirərək 2025-ci ildə maliyyə təminatını təsdiqlənmiş maliyyə-əməkdaşlıq üzrə 209 milyard dollara yüksəlib. Maliyyə portfelində Azərbaycanı yönləndirən vəsaitlərin artırılması da nəzərdə tutulur.

İslam İnkişaf Bankı Qrupunun sədri Məhəmməd Süleyman Əl-Casirin bəyan etdiyi kimi sabitlik, dayanıqlılıq və yenilənmə yolunda yeni mərhələyə qədəm qoymuş Azərbaycan regional inteqrasiyaların tarixi dönüş nöqtəsidir. Əsrlər boyu Qədim İpək Yolunda mühüm coğrafi mərkəz kimi tanınan ölkəmiz bu gün Orta Dəhlizdə əlaqələndirici rol oynayır, Şərqi-Qərbi, Şimal-Cənub birləşdirərək coğrafi mövqeyini ortaq imkanlara çevirir.

Azad ərazilərdə quruculuğa dəstək

İslam Bankı azad edilmiş ərazilərdə də fəal sərmayə institutu kimi təmsil olunmaq niyyətindədir. Cənab Əl-Casirin vurğuladığı kimi Bankın niyyətindədir heyəti Qarabağa səfər edən ilk çox-tərəfli İnkişaf Bankı olmaqla Azərbaycanın yenidən qurulması və inkişaf sayələrinə sadiqliyini təsdiqləyib. Toplantıda "Qarabağ suvarma kanalı"nın yenidən qurulması" layihəsi üzrə Çorçivə (Kredit) sazişi, "Qarabağ suvarma kanalı"nın yenidən qurulması" layihəsi üzrə Qrant Saizişi və "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi və İslam İnkişaf Bankı arasında Azərbaycan Respublikası üçün Üzv Ölkə Tərəfdaşlıq Strategiyasının hazırlanması dair Anlaşma Memorandumu" imzalanıb ki, bu, İslam Bankının Azərbaycanda yeni sərmayə yatırımları hesab olunur.

Ümumilikdə, toplantı çərçivəsində ümumi dəyəri 4,7 milyard dollardan çox 32-dən çox sənəd, o cümlədən anlaşma memorandumları imzalanıb ki, bu da İslam Bankı Qrupunun böyükhəcmli sərmayə təchizatına imza atması deməkdir.

E.CƏFƏRLİ

Türk dünyasının münasibətlərində mühüm bir mərhələ

Şuşa Forumunda rəqabət sahəsində strateji fəaliyyət prioritetləri müəyyənləşdirilib

2009-cu ildə Naxçıvanda əsas qoşulan Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) qısa zamanda regional aktordan uğurlu qlobal təsisatə transformasiya olunmaqdadır. Azərbaycan təşkilatın bütün inkişaf mərhələlərində yüksək səviyyəli fəaliyyəti ilə seçilib - qurumun institusional təşkilatlanmasında, funksionallığının artmasında fəal rol oynayıb və hazırda da öz missiyasını davam etdirməkdədir. O cümlədən TDT tarixində ilk qeyri-formal Zirvə görüşü məhz azad Şuşada baş tutub.

Bu günlərdə isə Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının daha bir mötəbər tədbiri - üzv ölkələrin Rəqabət Qurumları Rəhbərlərinin Forumu keçirilib. Toplantının nəticəsi olaraq Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızstan, Özbəkistan və Türkiyənin rəqabət sahəsində fəaliyyət göstərən qurumlarının rəhbərləri Birgə Kommünikə imzalayıblar. Verilən məlumatlara əsasən, imzalanan sənəd rəqabət siyasəti istiqamətində əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsini, qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin gücləndirilməsini, həmçinin gələcək dövr üçün ortaq fəaliyyət prioritetlərinin müəyyən olunmasını əhatə edir.

Genişlənən iqtisadi əlaqələr və artan qarşılıqlı ticarət dövrü

Hazırda Türk Dövlətləri Təşkilatına daxil olan müstəqil türk dövlətləri 4,5 milyon kvadratmetr coğrafi ərazini əhatə edir. Türk dövlətləri böyük coğrafiya ilə yanaşı, həm də böyük iqtisadiyyatdır. 2025-ci ildə Türk dövlətlərinin ümumi ÜDM-i 2,11 trilyon dollar təşkil edib və bu, qlobal iqtisadiyyatın təxminən 2 faizinə bərabər olub. Əhalinin sayı isə 178,8 milyon nəfərlə dünya əhəlinin 2,8 faizini təşkil edib.

Ötən il qlobal iqtisadi artım 3,2 faiz olduğu halda, Türk dövlətlərində bu göstərici 5,2 faiz təşkil edib. Ticarət

dövrü isə 1,12 trilyon dollara çataraq qlobal ticarətin 3,6 faizini təşkil edib. Türkiyə 638,7 milyard dollar ilə ən yüksək ticarət həcminə malik olub. Bütövlükdə, Türk dövlətlərinin iqtisadi potensialının artdığı və qlobal iqtisadiyyatda rolunun gücləndiyi müşahidə edilir.

Güclü iqtisadi potensiala malik Azərbaycan Türk dövlətləri arasında iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə davamlı töhfələr verir. Şuşada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatı Ölkələrinin Rəqabət Qurumları Rəhbərlərinin Forumunda iqtisadiyyatın nazirinin müavini Səməd Bəşirli bildiriş ki, Azərbaycan TDT çərçivəsində iqtisadi əməkdaşlığın dərinləşdirilməsini ölkənin iqtisadi siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biri kimi qiymətləndirir.

Prezident yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin sədri Elnur Bağirov isə jurnalistlərə açıqlamasında Şuşa Forumunun önəminə xüsusi diqqət çəkib. Onun sözlərinə görə, keçirilən tədbir Türk dünyasında iqtisadi münasibətlərin inkişafı baxımından əhəmiyyətli bir mərhələ kimi dəyərləndirilir. Bildirib ki, Şuşa Forumunda qəbul olunan Kommünikədə rəqabət sahəsində strateji fəaliyyət prioritetləri və gələcək addımlar öz əksini tapıb. Bundan başqa, iştirakçı qurumlar arasında bir sektoral araşdırmanın həyata keçirilməsi və rəqabət mövzuları üzrə üç işçi qrupu formalaşdırılması ilə bağlı razılıq əldə edilib. Azərbaycan tə-

rəfi TDT ölkələrinin rəqabət qurumları arasında strateji tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə bundan sonra da hərtərəfli dəstək verəcək.

Yeni əməkdaşlıq istiqamətləri

İndiyədək TDT-na daxil olan ölkələr arasında bir sıra istiqamətlər üzrə səmərəli əməkdaşlıq əlaqələri qurulub və qarşılıqlı ticarət asanlaşdırmaq üçün

hazırda altı üzv dövlətdən ibarətdir. Üzv dövlətlər Azərbaycan, Macarıstan, Qazaxıstan, Qırğız Respublikası, Türkiyə və Özbəkistandır. Fond Türk dövlətləri tərəfindən təsis edilmiş ilk və əsas birgə maliyyə institutudur və Türk Dövlətləri Təşkilatının üzv dövlətlərinin iqtisadi potensialını səfərbər edərək, onların arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlığı gücləndirmək və birgə layihələri həyata keçirmək məqsədi daşıyır. Fondun dəstəkləməsi üçün kənd təsərrüfatı, logistika və nəqliyyat, enerji səmərəliliyi, bərpa olunan və alternativ enerji mənbələri, istehsalatla bağlı sənaye layihələri, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları, turizm, infrastruktur inkişaf layihələri, insan inkişafı, yaradıcı sənaye, startap layihələri, gənc sahibkarların dəstəklənməsi, təbii və şəhər mühiti planları prioritet istiqamətlər kimi müəyyənləşdirilib.

Tədbirdə Türkiyənin rəqabət siyasəti sahəsində qazandıqı təcrübə Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan digər dövlətlər üçün faydalı hesab olunduğuna diqqət çəkilib. Mütəxəssislərin qənaətinə görə, TDT-yə üzv ölkələrin bə-

mübadilə edilir.

Eləcə də 2023-cü il martın 16-da Ankara şəhərində "Türk Investisiya Fondunun yaradılması haqqında" saziş imzalanıb. Prezident İlham Əliyev bəhs olunan sazişin Azərbaycan tərəfindən təsdiq edilməsi haqqında Qanunu 30 may 2023-cü il tarixində imzalayıb. Nizammə kapitalı 600 milyon dollar həcmində olan Türk Investisiya Fondu

hazırda altı üzv dövlətdən ibarətdir. Üzv dövlətlər Azərbaycan, Macarıstan, Qazaxıstan, Qırğız Respublikası, Türkiyə və Özbəkistandır. Fond Türk dövlətləri tərəfindən təsis edilmiş ilk və əsas birgə maliyyə institutudur və Türk Dövlətləri Təşkilatının üzv dövlətlərinin iqtisadi potensialını səfərbər edərək, onların arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlığı gücləndirmək və birgə layihələri həyata keçirmək məqsədi daşıyır. Fondun dəstəkləməsi üçün kənd təsərrüfatı, logistika və nəqliyyat, enerji səmərəliliyi, bərpa olunan və alternativ enerji mənbələri, istehsalatla bağlı sənaye layihələri, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları, turizm, infrastruktur inkişaf layihələri, insan inkişafı, yaradıcı sənaye, startap layihələri, gənc sahibkarların dəstəklənməsi, təbii və şəhər mühiti planları prioritet istiqamətlər kimi müəyyənləşdirilib.

Tədbirdə Türkiyənin rəqabət siyasəti sahəsində qazandıqı təcrübə Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan digər dövlətlər üçün faydalı hesab olunduğuna diqqət çəkilib. Mütəxəssislərin qənaətinə görə, TDT-yə üzv ölkələrin bə-

yük hissəsi müstəqilliyini nisbətən yaxın dövrdə qazandıqı üçün rəqabət siyasəti sahəsində müxtəlif inkişaf pillələrindədir. Yekdil fikir belə olub ki, Türkiyə bu istiqamətdə daha geniş təcrübəyə sahibdir. Bu təcrübə Azərbaycan və Mərkəzi Asiya dövlətləri üçün əhəmiyyətlidir. Əsas hədəf bütün üzv ölkələrin birgə inkişafını təmin etməkdir.

Birgə araşdırmaların aparılması gündəmdə

Tədbirdə həmçinin üzv dövlətlərin rəqabət qurumları arasında birgə araşdırmaların aparılması məsələsi də gündəmə gətirilib. Bu barədə Türkiyə Rəqabət Qurumunun sədri Birol Küle öz fikirlərini açıqlayıb.

O bildirib ki, rəqabət sahəsində nəzəri diskussiyalardan əməli əməkdaşlığa keçid zərurətə çevrilib. Fikirlərinə davam edən qurum rəsmisi vurğulayıb: "Rəqabətin üstünlükləri ilə əlaqədar çoxsaylı nəzəri tədqiqatlar aparılıb. Artıq nəzəri müzakirələri geridə qoyaraq praktik tədbirlərə yönəlməliyik. Bu, rəqabət qurumlarının birgə fəaliyyət göstərərək ortaq layihələr reallaşdırması, ümumi problemlərə qarşı vahid həll yolları işləyib hazırlaması və müştərək sektor araşdırmaları aparması anlamına gəlir".

Hazırda qloballaşan dünyada rəqabət siyasəti sahəsində ortaya çıxan problemlər artıq müəyyən regionlarla hədəflənir və bir sıra ölkələr eyni tipli çağırışlarla qarşılaşır. "Bu səbəbdən, TDT dövlətlərinin rəqabət qurumlarının birgə fəaliyyət göstərməsi həm regional, həm də beynəlxalq miqyasda əhəmiyyətli nəticələr ortaya qoya bilər", - deyər Birol Küle bildirib.

Mübariz FEYİZLİ

Azərbaycan-Pakistan münasibətləri dostluq və qardaşlıq prinsiplərinə əsaslanır

Azərbaycanın milli maraqlara söykənən xarici siyasət kursu dostluq və əməkdaşlıq əsas hədəf kimi müəyyən edilmişdir. Uğurla yürüdülmüş ikitərəfli münasibətlər isə dinamikliyi, yüksək səviyyəsi və dialoq mühitində inkişaf etməsi ilə seçilir. Azərbaycan çoxqütblü dünyada Qərbi Şərqi, Şimal və Cənub xətti üzrə əməkdaşlığa söykənən əlaqələri ilə hörmət qazanıb. Bu əlaqələr bəzi hallarda yaxın dostluğa və qardaşlığa belə transformasiya olunur. Təbii ki, burada da qarşılıqlı hörmət, yardımlaşma kimi bəşəri dəyərlər özünü əks etdirir.

Azərbaycan və Pakistanın XİN başçılarınun telefon söhbəti...

Azərbaycan ilə Pakistan arasında ki münasibətlər də yaxın dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə, strateji tərəfdaşlığa əsaslanır. Təsəvvüf deyil ki, iki dövlət arasında bir sıra istiqamətlər üzrə mühüm dialoq, əməkdaşlıq qurulub. Dövlət müstəqilliyimizi tanıyan ilk dövlətlərdən biri olan Pakistan İslam Respublikası ən yaxın müttəfiqlərimizdən, Azərbaycana dost, qardaş ölkələrdən sayılır. İkitərəfli siyasi

münasibətlərdə yüksək dialoq mövcuddur, hər iki dövlət beynəlxalq səviyyədə qarşılıqlı olaraq bir-birini dəstəkləyir. İqtisadi sferada intensiv şəkildə addımlar atılır, əlaqələrin daha da möhkəmlənməsi, yüksək investisiya mühitindən səmərəli istifadə üçün işlər görülür.

Yeri gəlmişkən, iyunun 18-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla Pakistan İslam Respublikasının Baş nazirinin müavini, xarici işlər naziri Məhəmməd İshaq Dar arasında telefon danışıqları olub. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən verilən məlumata görə, telefon söhbəti zamanı Amerika Birləşmiş Ştatları ilə İran İslam Respublikası arasında Anlaşma Memorandumu üzrə əldə olunmuş razılaşma ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Pakistan İslam Respublikasının danışıqlar prosesinde oynadığı mühüm vasitəçilik rolu ölkəmiz adından təqdir olunub, xüsusilə Pakistanın Baş naziri cənab Şahbaz Şərifin, Baş nazirin müavini və xarici işlər naziri Məhəmməd İshaq Darın, eləcə də Müdafiə

Qüvvələri Rəisi feldmarşal Asim Munirin şəxsi töhfələrinin danışıqların uğurla yekunlaşmasında əhəmiyyətli rol oynadığı vurğulanıb. Həmçinin prosesə dəstək göstərən digər regional tərəfdaşların töhfələri məmnunluqla qeyd edilib. Tərəflər əldə olunmuş razılaşmanın regionda gərginliyin azaldılmasına, qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsinə və diplomatik həll yollarının təşviqinə xidmət etdiyini qeyd ediblər.

Nazir Ceyhun Bayramov növbəti mərhələdə hərtərəfli razılaşmanın əldə olunması istiqamətində aparılacaq danışıqların davamlı sülhün, təhlükəsizliyin və sabitliyin təmin olunmasına mühüm töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib. Telefon danışıqları zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Qarşılıqlı əlaqələr güclənir

Əlbəttə, nazirlərin telefon söhbəti göstərir ki, hər iki qardaş ölkə beynəlxalq məsələlərdə də ortaq maraqlardan çıxış edirlər. Qeyd edək ki, iki ölkə arasında əlaqələr son illərdə daha da irəliləyərək yeni mərhələyə daxil olub. Azərbaycan - Pakistan münasibətləri birgə tarix, mədəniyyət, din, həmrəylik və qarşılıqlı dəstək üzərində qurulub, uğurla da davam etdirilir. Hər iki dövlət münasibətlərinin yüksəlmə xətlə inkişafına həm dövlətlər səviyyəsində qətiyyətli siyasi iradə nümayiş etdirilib, həm də cəmiyyətlərin yüksək konsolidasiyası diqqəti cəlb edir. Hər zaman bildirildiyi kimi, Pakistan və Azərbaycan çiyin-çiyinə dayanan ölkələr sayılır. Təsəvvüf deyil ki, Prezident İlham Əliyevin 2024-cü ildə Pakistan İslam Respublikasına dövlət səfəri çərçivəsində mətbuata açıqlamasında Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərif məmnunluğunu belə ifadə etmişdi: "Buraya eniş etdikdən bəri Pakistan xalqı Sizi tele-

JEYHUN BAYRAMOV
MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS
OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

MOHAMMAD ISHAQ DAR
DEPUTY PRIME MINISTER
AND MINISTER FOR FOREIGN AFFAIRS
OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF PAKISTAN

viziya ekranlarında və sosial mediada görməkdən çox məmnundur. Ona görə məmnundur ki, səmimi dost və həqiqi qardaş öz qardaş ölkəsini ziyarət edir".

Azərbaycan Pakistanın haqlı mövqeyini dəstəkləyir

Xatırladaq ki, Pakistan Azərbaycanın torpaqlarını işğal etdiyinə görə Ermənistanla diplomatik münasibətlər qurmayan ölkədir. Rəsmi İslamabad bütün beynəlxalq tədbirlərdə, qlobal səviyyədə Azərbaycanın mövqeyini hər zaman açıq şəkildə müdafiə edib - vaxtilə Qarabağın işğal edilməsi faktını pisləyib, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib. Pakistan İslam Respublikası artıq tarixə qovuşmuş Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın maraqlarına uyğun şəkildə ədalətli nəticələnməsinin vacibliyini önə çəkib. Rəsmi İslamabad Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünə münasibətdə ısrarlı mövqeyinin bariz nümayəndəsi kimi, 1993-cü ildə BMT TŞ-də Pakistanın sədrliyi ilə işğalçı Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarından qeyd-şərtsiz çıx-

xarılması ilə bağlı 822 sayılı Qətnamə qəbul edilib.

İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı isə bu dəstək ən yüksək səviyyədə özünü ifadə edib. Pakistan dövləti və xalqı Azərbaycanın bu haqq işinə hərtərəfli mənəvi dəstək olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şərif isə bildirmişdi ki, "Sizin Qələbənz ədalətli hərtərəfli təntənəsinin nümunəsidir. Pakistan bu onilliklərdə özündə həmişə sizin haqq işinizi dəstəkləyib".

Öz növbəsində, Azərbaycanın da Cammu və Kəşmir məsələsində mövqeyi dəyişməzdir. Dövlətimizin mövqeyi həmişə ardıcıl olub. Biz bu məsələdə Pakistanın yanında olduğumuzu böyan edirik. Vurğulanmalıdır ki, Azərbaycan bu problemin beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri və BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri əsasında, habelə beynəlxalq humanitar hüquqa tam hörmətlə yanaşılmaqla sülh yolu ilə həllinin tərəfdarı kimi çıxış edir.

Nardar BAYRAMLI

Milli Məclisin iclasında... Deputatlar 14 qanun layihəsini qəbul ediblər

İyunun 19-da Milli Məclisin növbəti iclası keçirilib. Spiker Sahibə Qafarova iclasın gündəliyi haqqında məlumat verib. Gündəliyə 14 məsələnin müzakirəsi daxil edilib.

İclasda ilk olaraq "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılıb. Layihəyə əsasən, 2025-ci ildə Azərbaycanın dövlət büdcəsinin gəlirləri təsdiq edilmiş proqnoz 2.2 faiz üstələyərək 39 milyard 184,6 milyon manata çatıb. Dövlət büdcəsinin xərcləri isə 38 milyard 604,6 milyon manat təşkil edib ki, bu da təsdiq olunmuş proqnozdan 6,8 faiz azdır. Nəticədə 2025-ci ildə dövlət büdcəsi 580 milyon manat profitlə icra olunub.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Sonra Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsini üçüncü oxunuşda qəbul olunub. Qanun layihəsi gömrük qanunvericiliyinin tətbiqi praktikasında ortaya çıxan məsələlərin tənzimlənməsi, gömrük fəaliyyətinin müasir dövrün tələbləri və qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla təkmilləşdirilməsi, bu sahədə rəqəmsal həllərin tətbiqi, xarici ticarətin asanlaşdırılması, xarici ticarət fəaliyyəti iştirakçılarının hüquqlarının və maraqlarının qorunması məqsədilə, eləcə də Məcəllənin qəbulundan keçən müddət ərzində dünya iqtisadiyyatında baş verən dəyişikliklərin və inkişafın milli qanunvericilikdə əks etdirilməsi zərurəti nəzərə alınmaqla hazırlanıb.

Qanun layihəsi üzrə dəyişiklik və əlavələr gömrük qanunvericiliyinin əksər norma və müddəalarını əhatə edir. Layihənin qəbulu idxal-ixrac əməliyyatlarında müasir tarif və qeyri-tarif tənzimlənməsi tədbirlərinin daha geniş tətbiqi olumasında, Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit dəhlizlərinin rəqabət qabiliyyətinin və səmərəliliyinin artırılmasında, həmin dəhlizlərdə əlavə tranzit yük axınlarının cəlb edilməsində, yükdaşımaların keyfiyyətinin yüksəldilməsində, yük-

lərin çatdırılma müddətinin azaldılmasında, gömrük sistemində mövcud olan müasir texnologiya və avadanlıqdan istifadə etməklə, gömrük işi sahəsində risklərin avtomatlaşdırılması idarəetmə sisteminin daha da təkmilləşdirilməsində, gömrük nəzarətinin risk əsasında həyata keçirilməsində, beynəlxalq ticarət-təchizat zəncirinin fəaliyyətində təhlükəsizliyin təmin edilməsində, xarici ticarətin asanlaşdırılmasına şəraitin yaradılmasında, nəqliyyat vasitələrinin gömrük rəsmiləşdirilməsinin daha çevik və şəffaf həyata keçirilməsində mühüm rol oynayacaq.

Sənəd, həmçinin məmur-vətəndaş münasibətlərinin müasir idarəçilik prinsipləri əsasında inkişaf etdirilməsinə, gömrük nəzarəti və rəsmiləşdirilməsinə sərf olunan vaxt itkisinin aradan qaldırılmasına, ölkənin iqtisadi və milli təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsinə, sosial-iqtisadi inkişafında gömrük sisteminin rolunun artırılmasına, gömrük tənzimləmə vasitələrinin beynəlxalq miqyasda qəbul edilən tənzimləmə vasitələrinə uyğunlaşdırılmasına və gömrük işi üzrə digər istiqamətlərdə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsinə xidmət edəcək.

Deputatlar "Dövlət qulluğu haqqında" Qanuna dəyişiklikləri də üçüncü oxunuşda qəbul ediblər. Dəyişikliklər əsasən, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyi artıq 1-ci kateqoriya dövlət orqanı statusuna malik olacaq. Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyi Naxçıvan ərazisində Azərbaycan Prezidentinin müəyyən etdiyi vəzifələri yerinə yetirən icra orqanıdır. Nümayəndəliyə rəhbərliyi Azərbaycan Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən, birbaşa Azərbaycan Prezidentinə tabe olan, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi həyata keçirir.

Təklif edilən digər dəyişikliklərə əsasən, Naxçıvanda Azərbaycan Pre-

zidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi və onun müavinləri vəzifələri inzibati vəzifələr təsnifatından çıxarılır, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin köməkçisi vəzifəsi isə üçüncü təsnifat vəzifələr siyahısına daxil edilir. Bu dəyişikliklərdə sonra "Dövlət qulluğu haqqında" qanun Naxçıvanda Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi və onun müavinlərinə şamil olunmayacaq. Həmin vəzifələri tutan şəxslərin xidmət illəri nəzərə alınmaqla əməyinin ödəniş pilləsi "Dövlət qulluğu haqqında" qanunun 33-4.3-cü maddəsinə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən ediləcək.

Sonra "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Ekvador Respublikası Hökuməti arasında diplomatik, rəsmi və xidməti pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş" təsdiq olunub. Saziş əsasən, Azərbaycan ilə Ekvador qarşılıqlı olaraq diplomatik, rəsmi və xidməti pasport sahiblərini viza tələblərindən azad edir. Sənəd 2026-cı il mayın 4-də Kito şəhərində imzalanıb.

"Dövlət qulluğu haqqında" və "Media haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə görə isə Azərbaycanda Media və Yayım Şurasının yaradılması nəzərdə tutulub. Qeyd edilib ki, müasir dövrdə milli informasiya təhlükəsizliyini və medianın iqtisadi müstəqilliyini təmin etmək üçün Azərbaycanda media sahəsinə münasibətdə daha çevik və kollegial mexanizmə keçid zərurəti yaranıb. Sözügedən mexanizmə də öz növbəsində çap, onlayn və audiovizual media arasındakı sərhədlərin silinməsi, informasiya sisteminin əsas sütunu olan mediaya vahid yanaşmanı şərtləndirir.

Bu baxımdan, qanun layihəsində vahid qurumun - Media və Yayım Şurasının yaradılması, Şura ilə bağlı vəzifə və öhdəliklərin "Media haqqında" Qanunda öz əksini tapması və qurumun kollegial idarəetmə modelini

əsas götürməsi medianın müstəqilliyinə və quruma münasibətdə ictimai etimadın yüksəlməsinə zəmanət verən effektiv mexanizmdir.

"Media haqqında" Qanunda təklif olunan dəyişikliklər daxili informasiya məkanının təhlükəsizliyini təmin etməyə, eləcə də yerli medianın inkişafına tökan verməyə şərait yaradacaq. Bu xüsusda, media və yayım sahəsində səlahiyyətli Şuranın yaradılması "Dövlət qulluğu haqqında" Qanunun müvafiq maddələrində də dəyişikliklər edilməsi nəzərdə tutur.

Bütövlükdə, təqdim olunan qanun layihəsi media sahəsində normativ tənzimləmənin müasirləşdirilməsi, tərtib mexanizmlərinin gücləndirilməsi, hüquqi müəyyənliyin təmin edilməsi və beynəlxalq standartlara uyğunluğun artırılması məqsədi daşıyır.

Müzakirələrdən sonra qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul olunub.

İclasda, həmçinin İnzibati Xətalər Məcəlləsində, "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" və "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edilib. Qanun layihəsi rəqəmsal mühitdə uşaqların hüquq və mənafelərinin daha effektiv qorunması, sosial şəbəkə platformalarından təhlükəsiz istifadənin təmin olunması, habelə platformaların fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə hazırlanıb.

Layihə hazırlanarkən qabaqcıl

beynəlxalq təcrübə təhlil edilib. Bu xüsusda, sosial şəbəkələrdə fərdi rəqəmsal hesabların açılması üçün minimum rəqəmsal yetkinlik yaş həddi 16 yaş müəyyən olunub. Layihədə 16-18 yaş qrupunun platformalarda fərdi rəqəmsal hesabların açılması üçün istifadə etməsi və kontent paylaşması yalnız qanuni nümayəndəsinin razılığı və nəzarəti altında mümkün olacağı nəzərdə tutulub. Həmçinin platforma provayderlərinin uşaqların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, zərərli məzmunun qarşısının alınması, fərdi məlumatların qorunması, təhlükəli məlumatların operativ şəkildə silinməsi və dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq etməsi ilə bağlı vəzifələri müəyyən edilir. Qanun layihəsi ilə İnzibati Xətalər Məcəlləsinə yeni maddələrin əlavə edilməsi nəzərdə tutulub.

Layihənin keçid müddəalarına əsasən, qanun qüvvəyə mindiyi gündən etibarən sosial şəbəkə platformalarına yeni tələblərə uyğunlaşmaq üçün müəyyən müddət verilir. Sənədin qəbul edilməsi uşaqların rəqəmsal mühitdə hüquqlarının müdafiəsinin gücləndirilməsinə, təhlükəsiz informasiya mühitinin formalaşdırılmasına, sosial şəbəkə platformalarının fəaliyyətinə dair hüquqi mexanizmlərin təkmilləşdirilməsinə və dövlət nəzarəti imkanlarının artırılmasına xidmət edəcək.

Millət vəkili iclasın gündəliyində olan digər qanun layihələrinin də qəbul edilib.

Nardar BAYRAMLI

Azərbaycan - Vatikan: Xoş məramla əsaslanan əməkdaşlıq

Azərbaycanın milli maraqlar üzərində qurulan və çoxvektorlu səciyyə daşıyan xarici siyasət kursunda ayrı-ayrı dövlətlərlə əlaqələrini daha da dərinləşdirmək xətti xüsusi yer tutur. Bu kontekstdə Azərbaycan-Vatikan münasibətlərinin davamlı olaraq yüksələn dinamikası da məmnunluq doğurur. Elə bu günlərdə Prezident İlham Əliyev Müqəddəs Taxt-Tacın Dinlərarası Dialoq üzrə Dikasteriyasının prefekti Corc Ceykob Kuvakadı qəbul edib.

Səmimilik şəraitində keçən görüşdə Azərbaycanla Müqəddəs Taxt-Tac arasında əməkdaşlığın perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Dövlətimizin başçısı Roma Papası XIV Leonun ölkəmizə səfərə dəvəti ilə bağlı məktubu Corc Ceykob Kuvakada təqdim edib.

İkitərəfli münasibətlər uğurla inkişaf edir

Qəbulda söhbət zamanı ölkəmizlə Müqəddəs Taxt-Tac arasında münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyi vurğulanıb, müxtəlif səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafında roluna toxunulub.

İkitərəfli əlaqələrin yüksək dinamikasından bəhs edərək xüsusi olaraq vurğulamaq yerinə düşər ki, respublikamızda Müqəddəs Taxt-Taca, Vatikanla isə tolerantlıq məkanı olan Azərbaycana həm dövlətlər, həm də cəmiyyətlər səviyyəsində qarşılıqlı rəğbət var. Bu gün ikitərəfli əlaqələr siyasi, iqtisadi və humanitar sahələri əhatə edir.

Azərbaycanla Müqəddəs Taxt-Tac arasında diplomatik münasibətlər 23 may 1992-ci ildə qurulub. Azərbaycan Respublikasının Müqəddəs Taxt-Tacda Səfirliyi 2022-ci ildə fəaliyyətə başlayıb. 2012-ci ildə isə Vatikan muzeylərində diplomatik əlaqələrimizin 20 illi-

ynə həsr edilmiş Azərbaycan sərgisi keçirilib. Qeyd edək ki, bu, Vatikanla ilk müsəlman ölkəsinin sərgisi idi.

Vurğulandıqı kimi, Azərbaycanla Vatikan arasında əlaqələrin inkişafında qarşılıqlı səfərlər mühüm rol oynayır. Prezident Heydər Əliyev 24-27 sentyabr 1997-ci il tarixində Vatikanla rəsmi səfərə gələn bütün rəsmi qonaqlar ölkəmizdəki multikulturalizm mühitini yüksək dəyərləndiriblər. Səfər çərçivəsində baş tutan görüşlərdə Papa Fransisk Azərbaycanı zorakı ekstremizmlə bölünmüş dünya üçün çoxkonfessiyalı model kimi təqdir edib. Onun 2016-cı ildə Bakıya səfərinin məhz Azərbaycanda Multikulturalizm ilində baş tutması Papanın ölkəmizdəki tolerantlığa və inklüzivliyə verdiyi yüksək qiymətin göstəricisidir. O, müxtəlif etiqadların sülh şəraitində yanaşı yaşadığı məkan kimi Azərbaycanın əhəmiyyətini vurğulayaraq ölkəmizi dünya üçün nümunə adlandırıb.

Azərbaycan dinlərarası və mədəniyyətlərə dialoqu inkişafına davamlı töhfələr verir

Azərbaycanla Vatikan arasında münasibətlərin mahiyyəti adi dövlətlər-

rarası əlaqələrin xarakterindən kənar çıxır və spesifik səciyyə daşıyır. Bu da ilk növbədə onunla bağlıdır ki, həm respublikamız, həm də Müqəddəs Taxt-Tac dünyada dinlər və mədəniyyətlərə dialoqu güclü şəkildə təşviq edirlər. İndiyədək Vatikandan Azərbaycanla səfərə gələn bütün rəsmi qonaqlar ölkəmizdəki multikulturalizm mühitini yüksək dəyərləndiriblər. Səfər çərçivəsində baş tutan görüşlərdə Papa Fransisk Azərbaycanı zorakı ekstremizmlə bölünmüş dünya üçün çoxkonfessiyalı model kimi təqdir edib. Onun 2016-cı ildə Bakıya səfərinin məhz Azərbaycanda Multikulturalizm ilində baş tutması Papanın ölkəmizdəki tolerantlığa və inklüzivliyə verdiyi yüksək qiymətin göstəricisidir. O, müxtəlif etiqadların sülh şəraitində yanaşı yaşadığı məkan kimi Azərbaycanın əhəmiyyətini vurğulayaraq ölkəmizi dünya üçün nümunə adlandırıb.

Bəhs olunan qəbulda da söhbət zamanı Azərbaycanda tarixən bütün xalq-

ların və dinlərin nümayəndələrinin sülh və qarşılıqlı hörmət şəraitində bir ailə kimi yaşaması məmnunluqla qeyd olunub, ölkəmizin tolerantlıq və multikulturalizm məkanı kimi dinlərarası və mədəniyyətlərə dialoqu inkişafına global səviyyədə verdiyi mühüm töhfələr vurğulanıb.

Azərbaycanı fərqləndirən cəhətlərdən biri də ondan ibarətdir ki, ölkəmizdə dini məkanların və ibadət yerlərinin inşası, mühafizəsi və bərpasına xüsusi diqqət yetirilir. Həm də bu fəaliyyətlər yalnız məscidlərlə məhdudlaşmır, Bakıda Müqəddəs Məryəm katolik kilsəsinin yenidən qurulması və mühafizəsi, Müqəddəs II İohann Pavelin şəfəfinə ikinci katolik kilsəsinin davam edən inşası, Kafedral Pravoslav Kilsəsinin bərpası, Zərdüştlük məbədinin yenidən qurulması və Kiş məbədinin bərpası qismində digər dinlərin ibadət məkanlarını da əhatə edir. Regionun ən böyük sinagogunun Azərbaycanda olması bir faktir. Cəmiyyətimizin dini plüralizm və inklüzivliyə hörmətinin təzahürü kimi İsa Məsihin Sonuncu Gün Müqəddəsləri Kilsəsinin ilk toplantı evi 2025-ci ildə Azərbaycanda açılıb. Görüşdə respublikamızın bu fərqli nümunəsinə xüsusi diqqət çəkilib və Müqəddəs Taxt-Tacın Azərbaycandakı Katolik Kilsəsinin fəaliyyəti qeyd edilib, ölkəmizdə bu cür ikinci kilsənin inşası olunduğu bildirilib.

Heydər Əliyev Fondu ilə Müqəddəs Taxt-Tac arasında genişlənən əməkdaşlıq

Qəbulda həmçinin Heydər Əliyev Fondu ilə Müqəddəs Taxt-Tac arasında əməkdaşlığa toxunulub, Fondun bu ölkədə həyata keçirdiyi layihələrin mədəni irsin qorunması və dinlərarası dialoqu təşviqi baxımından rolu qeyd edilib.

Həqiqətən də, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun Vatikanla reallaşdırdığı layihələrin sayı kifayət qədər çoxdur. Bütövlükdə, Heydər Əliyev Fondu ilə Müqəddəs Taxt-Tac arasında əməkdaşlığın genişlənməsi Azərbaycan-Vatikan münasibətlərinin inkişafına güclü impuls verir. Deyə bilərik ki, Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Vatikanla reallaşdırılan çoxsaylı layihələrlə Azərbaycanın bütün dünyada rəğbətə qarşılanan humanitar diplomatiyasının yeni bir səhifəsi açılıb. Mehriban xanım Əliyevanın 2025-ci ilin oktyabr ayında Müqəddəs Taxt-Taca rəsmi səfəri və bu səfər çərçivəsində baş tutan tədbirlər çox doğru olaraq mədəniyyətlərəarası anlaşmanın və humanitar əməkdaşlığın parlaq simvolu kimi dəyərləndirilir. Səfərin gündəliyi kifayət qədər geniş olub. Birinci vitse-prezident Vatikan rəsmiləri ilə mühüm görüşlərə qatılıb, Heydər Əliyev Fondunun Müqəddəs Taxt-Tacda həyata keçirdiyi ayrı-ayrı layihələrin icrası ilə tanış olub və Müqəddəs Kommodilla katakombalarının bərpası layihəsinin açılışında iştirak edib. İtaliyanın Avropa Xəbər Agentliyinin nümayəndəsi Karlo Marino vurğulayıb ki, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın səfəri təkcə mərasim xarakterində deyil, həm də dərindən humanitar-siyasi məzmun kəsb edib.

Onu da vurğulayaq ki, Mehriban xanım Əliyevə Vatikanla Papa Cəngavər Ordeninin ən ali dərəcəsinə - IX Piy Ordeninin Böyük Xaçına (Dama di Gran Croce dell'ordine Piano) layiq görülüb. O, bu ordenə mədəniyyətin, o cümlədən Müqəddəs Taxt-Tac təsisatları ilə qarşılıqlı əlaqələrin inkişafına verdiyi töhfələrə görə layiq görülüb.

Mübariz FEYZİLİ

Orta Dəhlizin artan strateji rolu

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsinin və 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror əməliyyatının nəticələrinə uyğun olaraq yaratdığı reallıqlar və respublikamızın sülh gündəliyinə möhkəm sadiqliyi dünyada Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya re-

gionlarının strateji önəminə diqqət artırır. Bu günlərdə Xəzər Siyasət Mərkəzinin təşkilatlığı ilə Vaşinqtonda keçirilən Trans-Xəzər Forumunda ifadə olunan fikirlər bunun daha bir təsdiqidir. Forumda Azərbaycan-ABŞ əməkdaşlığının geniş-

lənməsindən məmnunluq ifadə olunub, ölkəmizin fəal iştirakı ilə inkişaf edən Transxəzər marşrutunun (Orta Dəhlizin) artan roluna xüsusi diqqət çəkilib.

Qeyd edək ki, "Orta Dəhliz dö- nüş nöqtəsində: Transxəzər regionu

üçün gələcək nəslin inkişafı" mövzusunda keçirilən forumda Azərbaycan, ABŞ, Türkiyə, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan və digər ölkələrdən yüksək səviyyəli rəsmilər, eləcə də regional və global səviyyədə nüfuzlu nümayəndələr iştirak

ediblər. Tədbir çərçivəsində "Orta Dəhliz: Strateji seçimin gücləndirilməsi və təhlükəsiz şəbəkələrin qurulması", "Rəqəmsal suverenlik və sənaye sənəti intellekti: texnologiya növbəti inkişaf vektoru kimi", "Kritik minerallar", "Enerji təhlükəsizliyi: dəyişən global bazarda Xəzər hövzəsi" və "Orta Dəhliz boyunca biznes investisiyaları" mövzularında panellər təşkil olunub və aktual müzakirələr aparılıb.

ABŞ-in Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionuna artan marağı

Azərbaycanın yaratdığı yeni reallıqlar fonunda dünyanın birinci iqtisadiyyatı sayılan və global güc mərkəzi olan Amerika Birləşmiş Ştatlarının Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionlarına baxışlarının dəyişdiyi açıq şəkildə müşahidə olunur və bu amil Trans-Xəzər Forumunda xüsusi müzakirə mövzusu olub. Enerji, nəqliyyat, nadir minerallar, investisiya qoyuluşu və digər istiqamətlərdə əməkdaşlıq böyük perspektivlər vəd edir. Əvvəllər bir sıra geosiyasi amillər, o cümlədən Ermənistanın işğalçı siyasətindən qaynaqlanan qeyri-müəyyənlik regionun potensialından lazımı səviyyədə istifadə olunmasına imkan vermirdi, həmçinin belə vəziyyət əməkdaşlığa mənfi təsir göstərirdi. Azərbaycanın gücü və siyasi iradəsi sayəsində müharibə səhifəsinin bağlanması, sülh dövrünün başlaması bütövlükdə regionun cəlbədiciliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırır və qarşılıqlı maraq əsasında əməkdaşlıq imkanları əhəmiyyətli dərəcədə genişlənilir.

"ABŞ ilə münasibətləri dərinləşdirməyə çalışan və dostluqları mühüm geosiyasi əhəmiyyət daşıyan ölkələrə investisiya qoymaqdan imtina edə bilmərik". Bu fikirləri Forumda ABŞ Senatının Xarici Əlaqələr Komitəsinin üzvü, senator Stiv Deyns səsləndirib. Senator bildirib ki, Amerikanın Xəzər bölgəsində artan iştirakı hər iki tərəf üçün fundamental dəyişiklik deməkdir. "Prezident Donald Tramp, dövlət kati-

bi Marko Rubio və administrasiyanın Amerika milli maraqlarının təmin olunmasına yönəlmiş qətiyyətli siyasəti Mərkəzi Asiya və Qafqazda nümayiş etdirilən cəsarətli liderliklə bir-

likdə yeni əməkdaşlıq və dostluq dövrü üçün böyük imkanlar yaradıb.

Ötən ilin avqustunda Ağ Evdə Ermənistan və Azərbaycan arasında ələmətdar sülh sazişinin paraflandığını şahidi olduq. Həmçinin Vaşinqtonda C5+1 Zirvə görüşü keçirildi. Bu iki hadisə Amerika diplomatiyasında yeni mərhələyə keçidin, eləcə də geostrateji baxımdan mühüm regiona artan diqqətin göstəricisidir.

ABŞ, Mərkəzi Asiya və Qafqaz ölkələri artıq strateji baxımdan bir-birinə daha da yaxınlaşıb. Bu fundamental dəyişiklik nəticəsində münasibətlərimiz hazırda olduqca müsbət mərhələyə qədəm qoyub və bunun uzunmüddətli olacağına inanırıq", - deyən senator əlavə edib.

Azərbaycan həm coğrafi yerləşməsinə, həm də irəli sürdüyü təşəbbüslərə görə ayrı-ayrı dövlətlərlə, o cümlədən ABŞ-in Mərkəzi Asiya regionu ölkələri ilə əməkdaşlıq formatlarının inkişafında mühüm aktor qismində çıxış edir. Burada önəmli məqam ondan

ibarətdir ki, Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə bildirdiyi kimi, artıq Azərbaycanla Mərkəzi Asiya regionu dövlətləri eyni bir coğrafi və iqtisadi məkan kimi qəbul edilir. Bu, bir tərəfdən siyasi dialoqu yüksək səviyyəyə, çoxvektorlu əməkdaşlığa ortaq baxışların

ifadə olunması, digər tərəfdən isə bir-bəşə kommunikasiya bağlantılarının olması və gələcəkdə TRIPP marşrutunun (Zəngəzur Dəhlizinin) işə salınması ilə bu bağlantıların daha da asanlaşacağı ilə şərtlənir. Yeri gəlmişkən, ABŞ və Mərkəzi Asiya ölkələri arasında formalaşan C5 formatının Azərbaycanın iştirakı ilə genişləndirilməsi artıq xeyli müddətdir ki, müzakirə mövzusunda

ifadə olunması, digər tərəfdən isə bir-bəşə kommunikasiya bağlantılarının olması və gələcəkdə TRIPP marşrutunun (Zəngəzur Dəhlizinin) işə salınması ilə bu bağlantıların daha da asanlaşacağı ilə şərtlənir. Yeri gəlmişkən, ABŞ və Mərkəzi Asiya ölkələri arasında formalaşan C5 formatının Azərbaycanın iştirakı ilə genişləndirilməsi artıq xeyli müddətdir ki, müzakirə mövzusunda

çevrilib. Dost dövlətlərin təmsilçiləri bu məsələni növbəti dəfə Trans-Xəzər Forumu platformasında gündəmə gətiriblər.

ABŞ-in yeni administrasiyası Azərbaycanın Cənubi Qafqazın aparıcı dövləti olduğuna böyük önəm verir. İmzalanmış müvafiq sənədə əsasən, Azərbaycan-ABŞ strateji tərəfdaşlığı aşağıdakı üç istiqaməti əhatə edir:

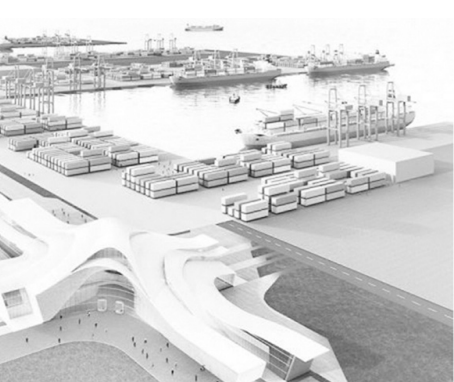
- Enerji, ticarət və tranzitin də daxil olduğu regional bağlantılar;
- Süni intellekt və rəqəmsal infrastrukturun da daxil olduğu iqtisadi sərmayə;
- Müdafiə sahəsində satış, terrorizmə qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlığın da daxil olduğu təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq.

Belə xoş münasibətlərin davamı olaraq bu günlərdə D.Tramp bədnam 907-ci düzəlişin icrasını daha bir il ərzində dayandırılması barədə qərar verib və buna görə Prezident İlham Əliyev ABŞ-in dövlət başçısına təşəkkür edib.

Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində yeni mərhələ

Orta Dəhliz regionları birləşdirən strateji geoiqtisadi sistemə çevrilməkdədir

Hazırda dünyada bağlantıların önəmi heç vaxt olmadığı qədər artıb. Yaxın Şərqdə, Şərqi Avropada müharibələrin davam etməsi fonunda ölkələr və

şirkətlər təhlükəsiz marşrutlar axtarıb. Belə bir şəraitdə nəzərdə tutulan Azərbaycanın həm infrastruktur, həm coğrafiya, həm də siyasi sabitlik baxımından əsas həlqəni təşkil etdiyi Orta Dəhlizə yönəli. Bunu son vaxtlarda Orta Dəhliz üzərindən daşımaların artması da əyani şəkildə təsdiqləyir.

Vaşinqtonda keçirilən Forumda da Orta Dəhliz strateji önəminə xüsusi diqqət çəkilib. Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici Siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev onlayn çıxışı zamanı bildirib ki, Orta Dəhliz artıq, sadəcə, nəqliyyat marşrutu olmaqdan çıxaraq Avropa, Cənubi Qafqaz, Mərkəzi Asiya və digər regionları birləşdirən strateji geoiqtisadi sistemə çevrilməkdədir. Onun sözlərinə görə, hazırda bu transformasiyanın dərinləşdiyi mərhələ müşahidə olunur. Hikmət Hacıyev vurğulayıb ki, Körfəz regionu və Yaxın Şərqdə münasibətlərinin kəskinləşdiyi bir dövrdə Orta Dəhliz strateji əhəmiyyəti daha da artır.

Qazaxıstan Prezidentinin ABŞ ilə

Mübariz ABDULLAYEV

22 illik fasilədən sonra Ankara yenidən NATO Zirvəsinə ev sahibliyi edəcək. İyulun 7-8-də Ankarada keçiriləcək Zirvə toplantısı Türkiyədə baş tutacaq ikinci toplantıdır. Belə ki, Türkiyə bu vaxta qədər yalnız 2004-cü ildə İstanbulda bu tədbiri təşkil etmişdi. Budəfəki tədbirdə genişkontinentli nümayəndə heyətlərinin iştirakı gözlənilir.

Türkiyə mətbuatının yazdığına görə, Zirvə toplantısında müdafiədən qlobal təhlükəsizliyə qədər bir çox vacib mövzular gündəmdə olacaq. Zirvədə əsas müzakirə mövzuları müdafiə və çökündürmə planlaması, Ukraynaya uzunmüddətli dəstək, habelə

və ya yürüşə icazə verilməyəcək.

Rəsmi fərmanla Ankaranın Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan və Yenimahalle rayonlarının sərhədləri daxilində yerləşən bütün dövlət qurumları və təşkilatlarının işçilərinə 6-12 iyul 2026-cı il tarixləri arasında inzibati məzuniyyət verilib.

Şərtlər Türkiyədə müəyyən olacaq...

Vurğulandı ki, NATO-nun sayca 36-cı Ankara Zirvəsinin əsas gündəmi son dövrlərdə daha da şiddətlənən müharibələrdir. Qeyd edək ki, siyasi şərhçilər bu Zirvə toplantısının həm mühümlüyünü, həm də müzakirə predmetlərini ön plana çəkirlər

Yol ayrıcı - Ankara son ümid də ola bilər...

Digər bir əsas motiv isə 32 NATO ölkəsinin reallığı qəbul etmək məsələsidir - görüş Türkiyədə ən kritik bir dövrdə baş tutur. Hazırda Qərbi Avropa bir çox suallar qarşısındadır - xüsusilə, Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı mövqelərdə bir sıra anlaşmazlıqlar mövcuddur. ABŞ isə NATO-dan çıxmaqla bağlı mütəmadi bəyanatlar səsləndirir. Belə bir zamanda Alyansın yeni lideri sayılan dövlət, Türkiyənin mövqeyi ortaya çıxır. Başqa sözlə, hazırkı şərtlər altında Ankarada transatlantik əlaqələrin tamamilə kəsildiyi yeni çoxqütblü global təhlükə

temativləri yaratmaq cəhdləri daha da sürətlənəcək. Başqa sözlə, Avropa özünün müstəqil müdafiə sistemini quracaq. Beləliklə, Ankara Zirvəsi təşkilatın gələcəyini xilas etmək və bu kontekstdə NATO-ya yeni bir missiya və vizyon vermək üçün vacib bir prosesdir.

Yeni struktur, yoxsa...

Türkiyə mətbuatı yazır ki, NATO daxilində liderlik məsələsi Avropanın Amerika ilə münasibətlərində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir - bu sammitdə həmin məsələ detallı şəkildə daha da aydınlaşacaq. Avropa, xüsusən də Sakit Okean bölgəsində ABŞ-ın prioritet saydığı bölgələrə təsir imkanları ba-

lacaq - əks halda, NATO Yaxın Şərqi təsir imkanlarını Alyans olaraq itirə bilər.

Tramp gələcək...

Qeyd edək ki, tədbirə ABŞ prezidenti Donald Tramp da qatılacaq. Dövlət başçısı bu barədə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanla telefon danışığında bildirib. Xarici işlər naziri Hakan Fidan da verdiyi açıqlamalarda Prezident Ərdoğanın Prezident Tramp-la son dövrlərdə baş tutmuş bütün görüşlərində və danışıqlarında bu məsələnin vurğulandığını bildiriib. ABŞ prezidentinin aprel ayında verdiyi bəyanatda ABŞ-ın NATO-dan çıxması perspektivinə toxunmasına baxmayaraq

müdafiə xərcləri hədəfləri və yükün bölüşdürülməsi olacaqdır.

Ciddi təhlükəsizlik tədbirləri...

Aylardır Zirvə görüşü ilə bağlı Türkiyədə ciddi hazırlıq prosesləri aparılır. Xüsusilə, bu dövrdə Ankarada təhlükəsizlik tədbirləri üçün intensiv işlər görülür. Rəsmi nümayəndə heyətlərdən və liderlərdən ibarət təxminən 6000 qonağın qatılacağı sammitlə əlaqədar olaraq Ankarada fəvqəladə təhlükəsizlik tədbirləri nəzərdə tutulur. Zirvənin keçiriləcəyi Beştepe və həmin ərazidə yerləşən otellər də daxil olmaqla geniş bir ərazidə əhəmiyyətli tədbirlərlə yanaşı, PUA hücumları və kibernetik hücumların qarşısını almaq üçün Ankarada fəvqəladə təhlükəsizlik tədbirləri nəzərdə tutulur. Zirvənin keçiriləcəyi Beştepe və həmin ərazidə yerləşən otellər də daxil olmaqla geniş bir ərazidə əhəmiyyətli tədbirlərlə yanaşı, PUA hücumları və kibernetik hücumların qarşısını almaq üçün Ankarada fəvqəladə təhlükəsizlik tədbirləri nəzərdə tutulur. Zirvənin keçiriləcəyi Beştepe və həmin ərazidə yerləşən otellər də daxil olmaqla geniş bir ərazidə əhəmiyyətli tədbirlərlə yanaşı, PUA hücumları və kibernetik hücumların qarşısını almaq üçün Ankarada fəvqəladə təhlükəsizlik tədbirləri nəzərdə tutulur.

- vurğulanır ki, ABŞ-ın dəyişən milli təhlükəsizlik prioritetləri və Avropanın təhlükəsizlik arxitekturası axtarışı səbəbindən "soyuq müharibə"nin bitməsindən bəri ən vacib zirvələrdən birinin məhz Ankara görüşü olacağı gözlənilir. 32 ölkənin dövlət və hökumət başçılarından ibarət nümayəndə heyətlərinin iştirakı ABŞ prezidenti Donald Trampa yönəldəcək. Xüsusilə, NATO çərçivəsində baş verən soyuqluq, ABŞ-Avropa münasibətlərindəki gərginliyin və Tramp-la Avropa liderləri arasındakı müəyyən fikir ayrılıqlarının zirvə görüşündə əks olunub-olunmayacağı maraqlıdır. Bu mənada, Ankara zirvəsi NATO-nun missiyası və vizyonu ilə bağlı müzakirələrin ən radikal mənada müzakirə edildiyi və ittifaq daxilindəki daxili çatların üzə çıxdığı bir vaxtda keçiriləcək mühüm platforma kimi qəbul olunur. Qeyd edək ki, ABŞ NATO-nun transformasiyasını davam etdirir. Prezident Trampın sammitdə şəxsən iştirakı ABŞ-ın alyansla bağlı təklif və tələblərinin ciddiliyini ortaya qoyur. Siyasi analitiklərin fikrincə, Ankara zirvəsi ABŞ-ın NATO-da qalmaq şərtlərini dikte edəcəyi bir toplantı kimi tarixi düşə bilər. Xüsusilə Prezident Trampın müttəfiqlərinə yönəlmiş ÜDM-in beş faizini müdafiəyə ayırmaq məqsədi rəsmi bir öhdəlik halına gətirilə bilər.

22 ildən sonra NATO Türkiyədə toplanacaq...

Alyansın gələcəyi Ankarada müəyyən olacaq

kəşlik arxitekturasının başlanğıcını formalaşdıracağı ehtimal edilən bir zirvə görüşü təşkil edir. Siyasi analitiklər düşünür ki, Zirvə görüşü həm də Qərbi dünyası üçün kritik bir ekzistensial yol ayrıcıdır, burada radikal isla-

xımından arxa plana keçdiyindən, ABŞ-ın NATO konsepsiyası çərçivəsində yeni bir struktur istədiyi görünür. NATO-nun Yaxın Şərqi bölgəsindəki inkişaf imkanlarını Avropadan fərqli olaraq region ölkələr tərəfindən idarə

raq Vaşinqton Ankarada təmsil olunacaq. Digər tərəfdən, Trampın toplantıda iştirakı signalı ilə Avropa da NATO-nun Ankara sammitinə böyük ümidlə baxır.

Hind-Sakit Okean regionundan olan tərəfdaşlar da tədbirə qatılacaq...

Qeyd edək ki, tədbirə NATO üzvü olmayan bəzi dövlətlərin də qatılması istisna edilmir. Belə ki, XİN başçısı Hakan Fidan NATO Zirvə Toplantısı haqda danışıqların Yaponiya, Cənubi Koreya, Avstraliya və Yeni Zelandiya kimi Hind-Sakit Okean regionundan olan tərəfdaşlarına da tədbirə qatılmaları üçün təkliflər irəli sürüldüyünü deyib. Bu ölkələrin iştirakının bir sıra məsələlər üzərindən vacibliyi vurğulanır. Xüsusilə, prioritet gündəm maddələrindən olan dəniz təhlükəsizliyi, kibernetik təhlükəsizlik, qabaqcıl texnologiyalar və NATO ilə Hind-Sakit okean ölkələri arasında müdafiə sənayesi əməkdaşlığı bu proqrama daxildir. Ev sahibi ölkə Türkiyə, xüsusən də Yaponiya ilə müdafiə sənayesi və yüksək texnologiya sektorlarında əməkdaşlığı dərinləşdirməyi hədəfləyir.

P.SADAYOĞLU

Dövlət orqanları, təhsil və tibb müəssisələri və digər qurumlarda iş rejiminin dəyişən iş qrafikinə əsasən təşkili nəzərdə tutulur

Dəyişən iş qrafikinə keçid modeli

Bakıda yaxın vaxtlarda dəyişən iş qrafikinə keçid tətbiq oluna bilər. Bu barədə Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov bildirib. Qeyd edib ki, "Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"na əsasən dövlət orqanlarının,

təhsil və tibb müəssisələrinin, habelə digər hüquqi və fiziki şəxslərin iş rejiminin dəyişən iş qrafikinə əsasən təşkili nəzərdə tutulub. Dövlət Proqramının həyata keçirilməsinə dair Tədbirlər Planında ümumi təhsil və məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təhsil alanların rahat və təhlükəsiz daşınması məqsədilə

"məktəb avtobusları"ndan istifadənin təşkili, Bakı şəhərində yerləşən təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin şəhərin nəqliyyat sıxlığına təsirinə qiymətləndirilməsi və dövlət orqanlarının, təhsil və tibb müəssisələrinin, habelə digər hüquqi və fiziki şəxslərin iş rejiminin dəyişən iş qrafikinə keçidi ilə bağlı məsələlər

öz əksini tapıb. Həmin tədbirlərin icrası üçün Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, TƏBİB və Nəqliyyat Əlaqələndirmə Şurası müvafiq təhlillər əsasında təkliflər hazırlaması tapşırılıb. Həmin tədbirlərin 2026-cı ildə başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Dünya ölkələrində özünü doğruldan təcrübə

Qeyd edək ki, inkişaf etmiş ölkələrdə, xüsusilə Avropada dəyişən iş rejimi xeyli müddətdir ki, tətbiq olunur və bu model konkret məsələləri həlledir. Həmin modelə əsasən, fərqli iş saatları nəqliyyat yüklənməsini bölüşdürür və səhər-axşam pik vaxtlarda sıxlığı azaldır. Avropa təcrübəsi göstərir ki, dəyişən iş qrafiki yol-nəqliyyat sıxlığını azaldır, ictimai nəqliyyatda yüklənməni bölüşdürür, işçi məhsuldarlığını artırır və şəhər infrastrukturuna düşən təzyiqləri azaldır. Modelə əsasən, bütün müəssisələr eyni saatda fəaliyyətə başlanırlar və bu da nəqliyyat sıxlığına mühüm təsir göstərir. Böyük Britaniya, Niderland, İsveç, İrlandiya və digər ölkələrdə fərqli iş saatları tətbiq olunur ki, bu da nəqliyyatın hərəkatını tənzimləməkdə xüsusi rol oynayır. Eləcə də, bu təcrübə Türkiyə və Rusiyada artıq geniş şəkildə tətbiq olunmaqdadır.

Mütəxəssislərin fikrincə, dəyişən iş qrafiki tətbiq olunarkən qanunvericilikdə bir sıra dəyişikliklər edilməlidir. İlk növbədə, Əmək Məcəlləsində iş vaxtının tənzimlənməsi ilə bağlı müəyyən dəyişikliklər aparılmalı, qısaltılmış və qeyri-standart iş rejim-

təsbət olunub. Məcəllədə iş vaxtının adı, qısaltılmış və qeyri-standart rejimlər göstərilir. Dəyişən qrafikin tətbiqi üçün bu anlayışlar dəqiqləşdirilməli və normativ çərçivə genişləndirilməlidir. Həmin rejimin dəyişdirilməsi, xüsusilə gecə və qeyri-şəxslərin tənzimlənməsi üçün Əmək Məcəlləsinin 90-cı və 96-cı maddələrinə əlavə düzəlişlər edilməlidir. Əgər dəyişən qrafik gecə saatlarına təsir edirsə, Əmək Məcəlləsinin 90-cı maddəsi (gecə vaxtı iş) və 96-cı maddəsi (qeyri-şəxslərin tənzimlənməsi) üzrə əlavə tənzimləmələr tətbiq oluna bilər. İş vaxtının uçuotu da önəmlidir. Cəmlənmiş iş vaxtı mövcuddur və bütövlükdə işəgötürənlər üçün aylıq iş saatlarının hesablanması mexanizmi yenidən müəyyən edilməli, elektron uçot sis-

Əmək qanunvericiliyinin tələbləri dəyişə bilər

temləri daha da gücləndirilməlidir. Bununla yanaşı, əmək müqavilələrində yeni iş rejiminin detalları əks olunmalı və işçilərin razılığı alınmalı,

həmçinin iş saatlarının qeyri-bərabər bölünməsinin qarşısını almaq üçün ma-

aş və sosial təminat məsələləri diqqətə alınmalıdır. Belə ki, işçilər iş vaxtı və rejimi haqqında aydın məlumat almalıdırlar. Qanunvericiliyin tələblərinə əsasən, əgər əmək müqavilələrində dəyişiklik edilirsə, işçinin razılığı olmalıdır və bu dəyişikliklər müqavilədə öz əksini tapanmalıdır. Həmçinin, əməkhaqqının qorunması da vacib amillərdəndir. Dəyişən qrafik iş saatlarının qeyri-bərabər bölünməsinə səbəb olduğundan həftəlik normativ iş saatlarının və əməkhaqqının balanslı bölüşdürülməsi təmin edilməlidir. Gecə saatlarında və əlavə iş saatlarında çalışan işçilərə daha yüksək ödəniş edilməlidir. İstirahət və sosial təminat hüquqlarına əməl edilməsi də çox vacibdir.

Bundan başqa, dəyişən iş qrafiki zamanı "Dövlət qulluğu haqqında" Qanunda mühüm dəyişikliklərin edilməsi də vacibdir. Dövlət qulluqçularının dəyişən qrafiklə işləməsi üçün qanunda konkret prosedurlar və icazə mexanizmləri müəyyən

"Dövlət qulluğu haqqında" qanuna dəyişikliklər vacibdir

edilməlidir. Təhsil və tibb sektorları üçün xüsusi qaydalar müəyyənəndirilməlidir. Təhsil müəssisələrinin dərslər saatlarına uyğunlaşdırılması üçün "Təhsil

haqqında" Qanuna əlavələr edilə bilər. Tibb müəssisələrində növbəli iş rejiminin dəyişməsi Əmək Məcəlləsi, Səhiyyə haqqında qanunvericilik və müvafiq normativ

aktlarla tənzimlənməlidir. Digər mühüm məsələ işçi hüquqlarının qorunmasıdır. İş rejimi işçi hüquqlarına bərabər təsir göstərə biləcəyi üçün bir sıra aspektlər diqqətdə saxlanmalıdır.

E.CƏFƏRLİ

10 270 338 nəfər olduq!

Əhalinin artımında müsbət dinamika...

Azərbaycanda ardıcıl həyata keçirilən və əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəlməli dövlət proqramları demografiya və əhalinin inkişafına müsbət təsirini göstərməkdədir. Demografik siyasət-dövlət orqanları və digər sosial institutlar vasitəsilə əhalinin artımının nizama salınması sahəsində məqsədyönlü fəaliyyətə əsaslanan, əhalinin say və struktur dinamikasını sabit saxlamağa və ya dəyişdirməyə xidmət edən siyasətdir. Əhalinin doğum sayı, nikah, boşanma, yaş strukturu və onun ölüm miqdarına təsir edən demografik siyasət geniş mənada ya əhalinin artması ilə eyniləşdirilir, ya da onun tərkib hissələrindən biri kimi nəzərdən keçirilir. O, sosial və iqtisadi siyasətlə bağlı olsa da, özünəməxsus xüsusiyyətlərə də malikdir.

Məlumdur ki, hər bir ölkənin inkişafında həlledici rol məhz insan potensialı ilə bağlıdır. Bu mənada əhalinin siyahıya alınması nəticəsində əldə edilmiş məlumatlar informasiya cəmiyyətinin qiymətli resursudur. Demografik siyasətin düzgün qurulması isə əhalinin siyahıya alınması prosesinin nəticələrindən çox asılıdır. Ölkənin sosial-iqtisadi vəziyyəti əhali artımında mühüm rol oynayır.

Dünya əhalisinin sayında müsbət gəzənti

BMT-nin proqnozlarına görə, bir sıra Avropa ölkələrində əhalinin ümumi sayının azalmasına baxmayaraq, dünyada əhalinin ümumi sayı yaxın illərdə artacaq və 8 milyard nəfərdən çox olacaq. Məlumdur ki, əhalinin nəzarət olmadan artımı ilə mübarizə aparılan ölkələr üçün həl bu gün universal həlli mövcud deyil, lakin bir sıra regionların təcrübəsi göstərir ki, bu problem həllolunandır. Bunun üçün hər bir ölkənin

spesifik xüsusiyyətlərini nəzərə alan uzunmüddətli kompleks proqramların həyata keçirilməsi vacibdir. Bir daha qeyd etmək lazımdır ki, demografik problemlər iqtisadi, sosial, siyasi, ekoloji və başqa problemlərlə sıx bağlıdır.

Ümumiyyətlə, adətən ölkələr çalışırlar ki, onlarda əhalinin artım tempi dünya əhalisinin, eləcə də, ətrafdakı ölkələrin sakinlərinin artım sürətindən geri qalmasın. Əhalinin normal artımı, yəni ümumi sayda və yaş qrupları arasında münasib balansın qorunub saxlanması milli təhlükəsizlik əhəmiyyəti daşıyan bir məsələdir. Bu baxımdan, Azərbaycanda kifayət qədər müsbət mənzərə mövcuddur.

Ölkəmizdə əhalinin sayı 0,1 faiz artıb

Dövlət Statistika Komitəsi (DSK) ölkəmizdə doğum, ölüm, nikah və boşanma

sayı ilə bağlı son rəqəmlərin hesabını təqdim edib. Bu barədə Komitənin yanvar-may ayında ölkənin iqtisadi və sosial inkişafının makroiqtisadi göstəricilərini əks etdirən nəşrdə qeyd olunub. DSK-dan verilən məlumata görə, ölkə əhalisinin sayı ilin əvvəlindən 7987 nəfər və ya 0,1 faiz artaraq 2026-cı il may ayının 1-i vəziyyətinə 10 270 338 nəfərə çatıb. Ölkə

Məqalə "Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi"nin maliyyə dəstəyi ilə "Gender, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması" istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

əhalisinin 54,3 faizini şəhər, 45,7 faizini kənd sakinləri, 49,8 faizini kişilər, 50,2 faizini isə qadınlar təşkil edir.

980 əkiz, 39 üçəm doğulub

DSK-dan həmçinin bildirilib ki, Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən cari ilin yanvar-aprel aylarında 28631 doğulan körpə qeydə alınıb. 2025-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə bu göstərici azalaraq 9,4-dən 8,5-ə düşüb. Doğulan körpələrin 53,6 faizi oğlan uşaqları, 46,4 faizi isə qız uşaqları olub. Doğulan körpələrdən 980-i əkiz, 39-u isə üçəm olub.

Cari ilin ilk dörd ayı ərzində Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 11422 nikaha daxilolma və 6443 boşanma halları qeydə alınıb. 2025-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə bu göstərici 6,1-dən 6,3-ə qədər artıb.

Yeganə BAYRAMOVA

Qlobal istiləşmə: Görülən tədbirlər dünyanın gələcəyini xilas edə bilər

Qlobal istiləşmə müasir dövrün ən mühüm ekoloji problemlərindən biri hesab olunur. Bu termin Yer kürəsinin orta temperaturunun uzunmüddətli artımını ifadə edir. Alimlərin araşdırmaları göstərir ki, son yüzillikdə müşahidə olunan istiləşmənin əsas səbəbi insan faktorudur. Sənaye müəssisələrinin fəaliyyəti, nəqliyyat vasitələrinin çoxalması, fosil yanacaqların yandırılması və meşələrin qırılması atmosferdə istixana qazlarının miqdarını artıraraq planetin iqlim sistemində ciddi təsir göstərir.

Mütəxəssislərin məlumatlarına görə, XIX əsrin sonlarından etibarən Yer kürəsinin orta temperaturu təxminən 1,1 dərəcə Selsi artmışdır. İlk baxışdan bu rəqəm kiçik görünə bilər, lakin qlobal miqyasda çox böyük dəyişikliklərə səbəb olur. Temperaturun artması nəticəsində buzlaqlar sürətlə əriyir, dəniz səviyyəsi yüksəlir və ekstremal hava hadisələrinin sayı artır. Qrenlandiya və Antarktida buz örtüklərində müşahidə olunan ərimə prosesi son onilliklərdə daha da sürətlənmişdir. Bunun nəticəsində dünya okeanlarının səviyyəsi yüksəlir. Alimlər xəbərdarlıq edirlər ki, dəniz səviyyəsinin qalxması sahilələri şəhərlər və adalar üçün ciddi təhlükə yaradır. Milyonlarla insan gələcəkdə yaşayış yerlərini tərk etmək məcburiyyətində qala bilər.

Dünyanın bir çox ölkəsində daha güclü istilik dalğaları, quraqlıqlar, meşə yan-

ğınları, daşqınlar və fırtınalar qeydə alınır. Son illərdə Avropa, Asiya və Şimali Amerikada rekord temperatur göstəricilərinin qeydə alınması alimlərin narahatlığını artırmışdır. Həddindən artıq istilər insan sağlamlığına mənfi təsir göstərir, xüsusilə yaşlı insanlar, uşaqlar və xroniki xəstəliklərdən əziyyət çəkən şəxslər üçün təhlükəli risklər yaradır.

Kənd təsərrüfatı da qlobal istiləşmənin təsirlərindən ciddi şəkildə zərər görür. Yağmır rejiminin dəyişməsi, quraqlığın artması və torpaqların deqradasiyası məhsuldarlığın azalmasına səbəb olur. Bu isə ərzaq təhlükəsizliyi üçün mühüm təhdid hesab edilir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ekspertləri hesab edirlər ki, iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə aparılmasa, gələcəkdə dünyanın bir çox bölgəsində ərzaq çatışmazlığı yarana bilər.

Biomüxtəlifliyin azalması qlobal istiləşmənin ən ciddi nəticələrindən biridir. İqlim şəraitinin dəyişməsi nəticəsində bəzi heyvan və bitki növləri yeni mühitə uyğunlaşa bilmir. Nəticədə onların sayı azalır və ya tamamilə məhv olmaq təhlükəsi yaranır. Bu isə ekosistemlərin tarazlığını pozur və təbii mühitin davamlılığına mənfi təsir göstərir.

Azərbaycan da qlobal iqlim dəyişikliklərinin təsirlərindən kənar qalmır. Son illərdə ölkədə isti günlərin sayı artmış, bəzi bölgələrdə quraqlıq halları müşahidə

edilmişdir. Su ehtiyatlarının qorunması, yaşıllıqların artırılması və ətraf mühitin mühafizəsi ölkəmiz üçün də mühüm vəzifələrdən biridir.

Həmçinin Azərbaycanda COP 29 (BMT-nin İqlim Dəyişmələri Konferansı) keçirilən zaman qlobal istiləşmə əsas mövzulardan biri idi. Əsas məqsəd qlobal temperatur artımını 1,5 dərəcə C həddində məhdudlaşdırmaq, istixana qazı emissiyalarını azaltmaq və iqlim maliyyəsinin təminatını artırmaqdır. Həmçinin COP 29 zamanı qlobal istiləşmənin təsirlərindən də bəhs edildi.

Qlobal istiləşmə ilə mübarizə məqsədilə dünya ölkələri indiyədək müxtəlif beynəlxalq sazişlər imzalayıblar. Bu istiqamətdə ən mühüm sənədlərdən biri Paris İqlim Sazişidir. Sazişin əsas məqsədi qlobal temperatur artımını sənaye inqilabından əvvəlki dövrə müqayisədə 2 dərəcədən aşağı səviyyədə saxlamaq və mümkün qədər 1,5 dərəcə ilə məhdudlaşdırmaqdır. Bunun üçün ölkələr karbon emissiyalarını azaltmaq, bərpa olunan enerji mənbələrinin istifadəsini genişləndirmək və enerji səmərəliliyini artırmaq istiqamətində fəaliyyət göstərirlər.

Mütəxəssislər hesab edirlər ki, qlobal istiləşmənin qarşısını almaq üçün yalnız dövlətlərin deyil, hər bir vətəndaşın da özünə məsuliyyət düşür. Enerjiyə qənaət etmək, ictimai nəqliyyatdan istifadəni artırmaq, tullantıları azaltmaq, ağac əkək hər bir insanın vərdə biləcəyi təhlükələrdəndir.

Xanım Dostaliyeva, Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsi

Könüllülük: gənclərin inkişaf məktəbi

Müasir dövrdə könüllülük əhatə dairəsi getdikcə genişlənən mühüm ictimai fəaliyyət istiqamətlərindən birinə çevrilib. Dünyanın bir çox ölkəsində olduğu kimi, Azərbaycanda da könüllülük hərəkatı son illərdə sürətlə inkişaf edərək gənclərin ictimai fəaliyyətinin artırılmasında mühüm rol oynayır. Müxtəlif sosial, mədəni, humanitar və ekoloji layihələrdə iştirak edən könüllülər həm cəmiyyətə fayda verir, həm də şəxsi inkişaf imkanları qazanırlar.

Azərbaycanda könüllülük hərəkatının inkişafı dövlət tərəfindən həyata keçirilən gənclər siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biridir. Təsadüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2020-ci il Azərbaycanda "Könüllülər İli" elan olunub. Bu addım könüllülük fəaliyyətinin cəmiyyət həyatındakı əhəmiyyətini və gənclərin inkişafındakı rolunun dövlət

səviyyəsində yüksək qiymətləndirildiyini təsdiqləyir.

Bu gün minlərlə gənc müxtəlif dövlət qurumlarında, beynəlxalq tədbirlərdə, forumlarda, sosial layihələrdə və xeyriyyə aksiyalarında könüllü kimi iştirak edir. Bu fəaliyyət onların təşkilatçılıq, liderlik, komanda ilə işləmək və ünsiyyət bacarıqlarının formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bu bacarıqlar isə gənclərə gələcək karyera yolunda üstünlüklər qazandırır və rəqabətdə onları öndə çıxarır. Əksər hallarda işəgötürənlər könüllülük təcrübəsini namizədin aktivliyini və sosial məsuliyyətinin göstəricisi kimi qiymətləndirirlər.

Könüllülük eyni zamanda cəmiyyətdə həmrəylik və sosial məsuliyyət hissinin güclənməsinə xidmət edir. İnsanlar bu fəaliyyət vasitəsilə müxtəlif sosial problemlərlə yaxından tanış olurlar və onların

həllinə töhfə verməyə çalışırlar. Bu isə daha fəal və məsuliyyətli vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasına şərait yaradır.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan könüllülərinin VII Həmrəylik Forumunun iştirakçılarına müraciətində qeyd edib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə ötən əsrin 90-cı illərindən ölkəmizdə xüsusi vüsət almağa başlayan könüllülük hərəkatı milli-mənəvi dəyərlərə bağlılığın və Vətəna xidmətin nümunəsinə çevrilib. Bu fikir könüllülüyün təkcə ictimai fəaliyyət deyil, həm də vətəndaş məsuliyyəti və dövlətə xidmət məktəbi olduğuna bir daha göstərir. Nəticə etibarilə, könüllülük gənclərin həm şəxsi, həm də peşəkar inkişafına xidmət edən, eyni zamanda cəmiyyətə mühüm töhfələr verən bir fəaliyyətdir. Ona görə də könüllülüyə vaxt itikisi kimi deyil, gələcəyə yatırım dəyərli investisiya kimi baxmaq daha doğru olardı.

Fidan Cəfərova, Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsi

İdeyalar aləminə səyahət

Tomas Mannın "Şehirli dağ" romanı haqqında

əvvəli ötən saylarımızda

Hans Kastorp Klavdiya Şoşaya getdikcə daha möhkəm bağlanır. Əvvəl-əvvəl onlar gözləriylə danışır, sonra yavaş-yavaş kəlmə kəlməyə də başlayırlar. Hans duyğularını ətrafdakılardan gizlətməyə çalışmış, əksinə, Klavdiyaya vurulduğunu hamının bilməyini istəyir.

Settembrini Hansa "Tərəqqiyə yardım lıqası"nın fəaliyyətindən danışır - onlar "Əzabların sosiologiyası" adlı çoxcildlik nəşrdə insan acılarını həm təsvir etməyə, həm də təsniflənməyə cəhd göstərirlər. Lovovikoya ədəbi cildlə hazırlanmış tapşırıqlar, bu cildlə o, kitablarda rast gəlinən bütün mümkün konfliktləri araşdırmalıdır. İtalyan deyir ona tapşırılan işləri dağ başında oturub da görə bilər, ancaq Hans Kastorun peşəsiylə məşğul olmaq istəyən kəs aşağılarda fəallıq göstərməlidir, ona görə də neçə ki buralarda kök atmayıb, Hans sanatoriyanı tərk eləyib geri qayıtmalıdır.

Qohumlar bir gün bağçada baş həkimlə rastlaşırlar, Hans madam Şoşanın portretinə baxmaq üçün onun qəbuluna düşmək istədiyini bildirir.

Noyabrda dağlara qış gəlir. "Berghof" milad bayramının intizarıyla yaşayır. Həmin günlərdə Kastorp anatomiya ilə maraqlanmağa başlayır. Bayrama qədərki altı həftə bir göz qırpmında ötür. Sanatoriya bayram karnavalı olduqca təmtəraqlı keçirilir (müəllif Hötenin "Faust"una istinadla həmin fəslə "Valpurgiya gecəsi" adlandırır), tamaşalar qurulur, hamıya hədiyyələr paylanır. Hans Kastorp bayram əfəsinə ağır yataq xəstələrinə xüsusi diqqət göstərir, dayoğlusuyla birgə neçə xəstənin ölümqabağı son təsəllisi olur.

Karnaval həftəsində, müəllifin adlandırdığı kimi, ifritlərin oynadığı Valpurgiya gecəsinə Hans Klavdiyaya eşq elan eləyir. Madam Şoşa pərəstişkarını qarşıda onu gözləyən səfər barədə məlumatlandırır, üstəlik söz verir ki, "Berghof" a qayıdanda əşiqinin istədiyi hədiyyəni - ciyərlərinin rentgen çəkilişini Hansa yadigar olaraq bağışlayacaq. ***

Tövsiyələrini qulaqardına vurduğuna görə Settembrini Hansdan küsüb bir neçə həftə onu dindirir. Pasha bayramı günlərində o, qardaşlarla vidalaşır deyir ki, özünə "ömürlük" diaqnoz qoyulandan sonra sanatoriyaçı çıxmaq qərarına gəlib, indən belə qadın hərsinin evində otaq kirəlyəib kənddə qalmaq fikrindədir.

Ümumən, yazın gəlişiyə sanatoriyanı özbaşına tərk eləyənlərin sayı da artır. Yoaxim fikir verir ki, Hans doktor Krovovskinin yanına tez-tez gedir, botanika, astronomiya elmləriylə maraqlanır. Bir dəfə gözütdə qohumlar Settembriniyə rast gəlirlər, italyan könüllüsüz də olsa onları qədim dillər üzrə professor, Roma katolik kilsəsinin yezuitlər ordeninə mənsub Qalisiya yəhudisi Leo Nafta ilə tanış eləyir. Həmin axşam dördlük müxtəlif mövzularda qızgın mübahisəyə girir, Nafta cəmiyyətin sağlamlığı üçün müharibənin zəruri olduğu fikrinə tərəfdar çıxır.

Bundan sonra gənclər arasına Naftanın görüşünə getməyə başlayırlar. Mühafizəkar professor liberal Settembrininin antipodudur, onlar daim fikir mübarizəsi aparırlar, Nafta məsələlərə xristian əxlaqının zəruriliyi, cəmiyyətin harmonik inkişafı naminə terrorun vacibliyi kimi sort, radikal mövqələrdən yanaşır. Belə söhbətlərdən sonra renessans ideyalarının təəssübkeşi Settembrini gəncləri kirayələdiyi quş damına aparıb onların beynini Naftanın zəhərli

təsirindən arındırmağa çalışır.

Sentyabrın əvvəlində Yoaxim baş həkimi sanatoriyaçı çıxmaq istədiyi barədə məlumatlandırır. Qəzəblənib özündən çıxan doktor Berens Hans Kastorpa deyir ki, o, sağlamdır, istəsə qohumuna qoşulub o da evə gedə bilər. Amma Hans sanatoriyaçı qalmağı seçir, aşağıdakı həyat onu nədənsə çəkmir.

Yoaximin gedişindən bir neçə ay sonra Hansın yemək masasını dəyişib onu Settembrininin yerinə keçirirlər. Madam Şoşaya vurulmuş Ferdinand adlı gənc Hansa məhribanlıq göstərib onunla dostlaşır. Kastorun ana tərəfdən qohumu, himayədarı Cems Tinapel "Berghof" a gəlib çıxır ki, buralarda ilişib qalmış Hansı özüylə evə qaytarsın. Di gəl, qoca özünün də sanatoriyanın lillənmiş zamanında lövbər salmaq təhlükəsi qarşısında olduğundan tezliklə duyuq düşüb heç kimə heç nə demədən, arxasına baxmadan dağdan düzə enir.

Leo Naftanın atası ravvin (yəhudi ruhanisi) olub. İki xristian uşağının müəmmalı ölümündə suçlu bilindiyinə görə onu dara çəkiblər. Anasının ölümündən sonra Leybe (əvvəl onu belə adlandırdırlar) öz yolunu sərbəst seçmək imkanı qazanıb. Bir katolik ruhanisiylə görüş onun həyatını dəyişib - Leybe xristianlığı qəbul eləyib xaç suyuna çəkiləndən sonra "Dan ulduzu" pansionuna yerləşib. Xəstəlik ona xalis yezuit həyatı yaşamaq şansı verməyib, ona görə də Naftanı Davosdakı tədris müəssisələrindən birində dərslər demək üçün dağlara göndəriblər.

Hans ciyərlərinə qonmuş bir cüt moloklə (bəlkə cinlə?) dağlarda çox vaxt keçirir, onların uzunuzadı mübahisələrinə şahidlik eləyir, arابر özü də diskussiyaya qoşulur. İtalyanla yəhudi gənc Kastorun hələ bulanmamış beynini təmiz lövhə (tabula rasa) kimi saf ruhunu zəbt etməkdən, onu özləri bildiyitək tərbiyələndirməkdən ötrü gərgin yarışa girirlər - elə bil onların irəli sürdükləri nəzəriyyələri, əqidələri, tədris metodları arasında mübahisəyə girirlər. Həmin müəllimlərinin heç biriylə axıracan razı deyil, hərçənd Settembrininin mövqeyini özünə bir köynək yaxın sayır. ***

Hans Kastorun "Berghof" da ki ikinci cəf birincindən sort, daha da qarlı-boranlı keçir. O, hökmlərdən gizli dağlarda xizək sürməyə başlayır. Bir dəfə də elə bir çovğuna düşür ki, ölməkdən namü güclə qurtarır. Dörd yanını qar almış ovçu komasının yanında mürəgüyləyən Hans simvolik işarələrlə dolu bir üzü işıqlı, bir üzü qarlılıq yuxu görür, həmin yuxunu əsərin başlıca ideyasına çatdırmaq olar.

Yuxusunda Hans Kastorp bir cənub dənizinin sahilində, fonunda dağlar ucalan mənzərəli bir körfəzdə çimən, cürbəcür ağacların kölgəsində dincələn, günəş vannasında üzən bəxtəvər insanları görür. Burada hamı gözəl, sağlam, ağıllı, həm də xoşbəxt, günəş adamlar bir-birilərinə bəslədikləri sevginin ilğmında, eyni hissələrin qoynunda əriyib itirlər.

davamı növbəti sayımızda

F. Uğurlu

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmatbuatayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Spark Press” MMC - 0503548555
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

1 illik abunə - 158,40 AZN
6 aylıq abunə - 79,20 AZN

Qaçqınlıqdan qayıdırsa!

Doğma yurda dönüş davam edir...

Dünyada milyonlarla insan var ki, onlar öz evlərinin qapısını son dəfə bağlayarkən nə vaxtsa geri dönməklərini düşünürdülər. Lakin müharibələrin, işğalların, terrorun, aclığın və təhlükəsizlik problemlərinin yaratdığı ağır reallıq onların həyatını tamamilə dəyişirdi. Bir zamanlar adı görünən gündəlik hə-

Bundan cəmi bir neçə il qabaq isə Ermənistanın apardığı etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində 250 minə yaxın azərbaycanlı öz doğma yurd-yuvalarından didərgin salındı. Həmin insanlar yalnız azərbaycanlı olduqları üçün Ermənistan-dakı tarixi torpaqlarından qovuldular. 1990-cı ildə Orta Asiyadan 50 min nəfərə qədər Axıska türkü də Azərbaycanda sığınacaq tapdı.

Arzumuz reallığa çevrildi!

Dövlətimiz öz yurdlarından didərgin düşən soydaşlarımızın problemlərinin həllini hər zaman diqqət mərkəzində saxladı. Ölkəmizdə qaçqınlar və məcburi köçkünlərlə iş sahəsində dövlət siyasəti müəyyənləşdirildi. 2003-cü ildən isə bu strategiya Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə qaçqınların

mərhələdə ölkəmizin beş mühüm prioritetindən biri kimi müəyyənləşdirilib. Erməni işğal dövründə illər boyu tikib qurduqları mülklərini itirən insanlar qaçqınlıq, məcburi köçkünlük həyatına, məhrumiyyətlərə dözdülər. Bütün bunlara baxmayaraq, yurd yerlərinin nisgili onların qəlbindən heç vaxt çıxmadı. Həmin insanlar doğma torpaqlarına - Şuşaya, Qubadlıya, Laçına, Füzuliyə, Zəngilana, Cəbrayla və digər şəhər və kəndlərimizə qayıdacaqları günü səbirsizliklə gözlədilər. Dövlətimiz, Prezidentimiz də onlara daim ümid verdi.

Uzun illər boyu qaçqın və məcburi köçkün həyatı yaşayan soydaşlarımızın azad edilmiş ərazilərimizə qayıdışı hər bir azərbaycanlının qəlbində qürur, sevinc və böyük ümid hissi yaradır. Bir vaxtlar yalnız xatirələrdə yaşayan küçələr, həyətlər, məktəblər və doğma mə-

yatlarını qeyri-müəyyənlik, həsrət və çətinliklər əvəz etdi.

Artıq 26 ildir ki, iyunun 20-si Ümumdünya Qaçqınlar günü kimi qeyd olunur. Belə ki, BMT-nin Baş Məclisi 2000-ci ildə bununla bağlı xüsusi qətnamə qəbul edib. Şübhəsiz, qətnamənin qəbulunda əsas məqsəd evindən, elindən didərgin düşən qaçqın və məcburi köçkünlərin acınacaqlı həyat şəraitini diqqətdə saxlamaq, onların sayının artmasının qarşısını almaq olub.

Təəssüf ki, qaçqınlıq Azərbaycan xalqının taleyindən də yan keçməyib. Ötən əsrin son on illiyində Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü ağır nəticələrə yol açdı - torpaqlarımızın 20 faizi işğal altına düşüb, bir milyon yaxın vətəndaşımız isə qaçqınlıq yaşamalı olub. Erməni təcavüzü Azərbaycanı dünyanın ən çox qaçqın və məcburi köçkünü olan ölkəyə çevirdi.

və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması, məşğulluğunun artırılması və digər problemlərinin həlli istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirildi. Amma hər zaman atılan addımların, görülən tədbirlərin sonunda işlədilmiş fikir unudulmadı - Biz Qarabağda görüşəcəyik. 2020-ci ilin Vətən müharibəsi bu arzumuzu reallığa çevirdi. 44 günlük Vətən müharibəsində şanlı Zəfərə imza atan Azərbaycan dövləti ərazi bütövlüyünü təmin etdi. Bu, respublikamız üçün yeni və mühüm mərhələ formalaşdırdı. Bu çağırışların ən prioriteti isə keçmiş qaçqın və məcburi köçkünlərin öz doğma yurd-yuvalarına qayıtmasıdır. Sevincdir ki, Vətən müharibəsində şanlı Zəfərə imza atan Azərbaycan “Böyük Qayıdış” hədəfinə doğru inamla irəliləməkdədir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərə “Böyük Qayıdış”ın təmin olunması yeni strateji

kanlar bu gün yenidən insan səsi, uşaqların gülüşü və yeni həyatın nəfəsi ilə dolmağa başlayır.

Daha 18 aıla...

Ötən gün Xankəndi şəhərinə növbəti köç karvanı yola salındı. Bu mərhələdə şəhərə 18 aıla, ümumilikdə 68 nəfər köçürülüb. Xankəndiyə köç edən ailələr indiyədək respublikanın müxtəlif bölgələrində, əsasən yataxanalarda, sanatoriyalarda və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış keçmiş məcburi köçkünlərdir.

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində sakinlərin mərhələli şəkildə doğma yurdlarına köçürülməsi davam etdirilir. Köçürülən ailələrin daimi yaşayışı üçün Xankəndi şəhərində zəruri infrastruktur yaradılıb, mənzillər tam təmir olunaraq istifadəyə verilib. Beləliklə, Xankəndidə məskunlaşan sakinlə-

Elektronik qoşmadan birdəfəlik məhrum edilməyə, işimiz çətin olacaq...

Bəzi müstəsna musiqi alətləri var ki, heç bir halda, heç bir kompleksləşdirmə elektron qoşma yolu ilə səsləndirilə bilməz. Hətta tar-kamança, qarmon, qara zurna belə elektron qoşmada nisbətən “özünü doğruldur”. Lakin saz, o “qara” saz, cərəyana qoşulan kimi, dönüb olur başqa bir alət - sanki onu “toka taxıb” dinqildən pırpız saçlı əcaib adama etiraz edir...

Son vaxtlar sazı ansamblın baş tərəfinə keçirib aparıcı alət edən “musiqiçilər” də tapılıb. Saz toy biznesində sürətlə irəliləyir. Axı saz özü ayrıca bir orkestrdir. Bu mükəmməl musiqi aləti minorda da, majorda da öz təkrar olunmaz “konsertini çıxara” bilir. Onu bu tərəf, elektron səsəndirmə yollarına sürükləməyin mənası nədir? Sazı başqa alətlərlə birləşdirmək, yeni harmoniya yaratmaq cəhdləri də ciddi elmi biliklərə əsaslanmalı və əsaslandırılmalıdır.

Aşxanalarda, qapalı içki məclislərində buxara papaqlı, gümüş dişli “aşx”larla çox dəm tutduq - yetməzmi? Saz dolandırır? Bəs mədəniyyətimizə vurulan zərbə: bu “dolandırma”nın kimin adına yazacaq? Hətta sovet dövründə, xalq çalğı alətləri orkestrində klassik ana (tavar) sazdan deyil, qoltuq, kürə sazından, əsasən solo alət kimi istifadə edilirdi. İndi kütləvi şəkildə “görmə”yə başlayan də möhür qoltuq sazlarıdır...

Bəlkə sazı təhdidlərdən qorumağın vaxtı çatıb? Bəlkə sazı küçələrdən yığılmağın vaxtı lap çoxdan çatıb? Onu toxunulmaz, müstəsna, milli-mənəvi dəyər kimi qorunmalı və bəsləməli deyilik? O bizi ana laylasitək bəsləyib böyütdüyü kimi...

“Mədəniyyət-2040” konsepsiyasında bu məsələ ayrıca müzakirə edilmə-

rin sayı növbəti köç karvanı ilə daha da artıb.

Uzunmüddətli və dayanıqlı gələcəyin təməli

Bu gün Xankəndidə həyatın yenidən qurulması, yeni yaşayış məhəllələrinin salınması, müasir infrastrukturun yaradılması, sosial obyektlərin inşa olunması və insanların təhlükəsiz, rahat şəraitdə yaşaması üçün həyata keçirilən layihələr göstərir ki, bu qayıdış müvəqqəti deyil, uzunmüddətli və dayanıqlı gələcəyin təməlidir.

Bir zamanlar qaçqın düşürgələrində, yataxanalarda və müxtəlif bölgələrdə

Sazım

Maqşəd Nur

lidir. Hətta qanunvericilik səviyyəsində - mədəni irsin qoruması naminə təbii edilən normativlər də müəyyənləşdirilə bilər. Əslində son illər sazı populyarlaşdırmağa çalışan insanların böyük bir qismi də onu cidd-cəhdlə hörmətdən saldıqlar. Sazımıza dair akademik səviyyədə elmi araşdırmaların aparılması, xüsusi fakultənin yaradılması çox yaxşıdır. Amma sazın müstəsna irs kimi istifadə qaydaları da milli-mənəvi standartlar çərçivəsində qorunub saxlanmalıdır.

Bildiyimiz kimi, 2009-cu ildən aşiq sənəti YUNESKO-nun Qeyri-maddi mədəni irs üzrə Reprezentativ siyahısına daxil edilib. Bu mühüm hadisədir. Lakin söhbət aşiq sənətindən yox, onun mühüm komponenti olan saz musiqi alətindən gedir. İndi elə bir yerə və dövrə gəlib çıxdı ki, möhür “aşx” dediklərimiz - aşxana və toyxana “həvariləri”, elektron alətlərlə toy musiqisini, akustikani inanılmaz istismara məhkum ediblər. Saz bu mərhələdə tamamilə yad bir musiqi alətinə çevrilməkdədir. Onun mədəniyyətimizdəki yerini qorunmalı deyilik? Əlbəttə, bu barədə düşünməyə vaxtımız, hövsələmiz var, amma...

Görək elə olsun ki, sonradan “sazım, dinqil-dinqil” deyib, qovrulmayaq...

Yeganə BAYRAMOVA

Bakı ilk dəfə Avropa Su İdmanı Federasiyasının konfransı keçiriləcək

Bakıda ilk dəfə Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Üzviçülük Federasiyasının (ASF) birgə təşkilatçılığı ilə Avropa Su İdmanı Federasiyasının (Eu-

ropean Aquatics) konfransı keçiriləcək. ASF-dən AZƏRTAC-a bildirilib ki, qitənin müxtəlif ölkələrindən olan federasiya rəhbərləri 2026-cı ilin “Dünya İdman Paytaxtı” olan Bakıda bir araya gələcək su idman növlərinin inkişafı ətrafında fikir mübadiləsi aparacaq, baş tutmuş və gələcək layihələri müzakirə edəcəklər. Tədbir oktyabrın 10-da təşkil olunacaq.

Qadın futbolçularımız Dünya Kubokunda mübarizə aparacaq

Azərbaycan Respublikası Xüsusi Olimpiya Komitəsinin qadınlardan ibarət “Birləşmiş Futbol” (Unified Football) yığma komandası 2026-cı il 6-11 iyul tarixlərində Fransanın paytaxtı Paris şəhərində keçiriləcək Xüsusi Olimpiya Birləşmiş Futbol Dünya Kuboku Paris-2026-da ölkəmizi təmsil edəcək.

Apasport.az xəbər verir ki, turnir Xüsusi Olimpiya hərəkatının ən nüfuzlu beynəlxalq yarışlarından biri hesab olunur. Dünya Kubokunda ümumilikdə 24 komanda - 12 kişi və 12 qadın komandası

mübarizə aparacaq.

Yarışın əsas məqsədi inklüziv idmanın inkişafına töhfə vermək, idmançılar

üçün bərabər imkanlar yaratmaq və sosial integrasiyanı gücləndirməkdir. Azərbaycanın qadınlardan ibarət komandası turnirdə 7-yə 7 (7v7) formatında keçiriləcək oyunlarda iştirak edəcək. Millimiz B qrupunda Namibiya, ABŞ və Qvatemala yığmaları ilə üz-üzə gələcək.

Turnirin açılış qarşılaşması ev sahibi Fransa ilə Senegal komandaları arasında keçiriləcək. Qaliblərin müəyyənləşməyi final oyunları ilə iyulun 11-də Parisdə yerləşən Stade Charlety stadionunda baş tutacaq.

La Liqa klubunda yeni müqavilə

İniqo Pereslə yollarını ayıran “Rayo Valyekano”nun yeni baş məşqçisi bəlli olub. Apasport.az xəbər verir ki, La Liqa təmsilçisi Benyat San Xose çalışdıracaq. Bu barədə klubun

mətbuat xidməti məlumat yayıb. 54 yaşlı mütəxəssislə 2028-ci ilin yayımadaq nözdə tutulan müqavilə imzalanıb. Qeyd edək ki, Benyat San Xosenin əvvəlki iş yeri “Eybar” olub.

Azərbaycan paraatleti Elvin Astanov Tunis Qran-Prisində gümüş medal qazanıb. Milli Paralimpiya Komitəsinəndən bildirilib ki, nüvə-

Paraatletimiz Tunis Qran-Prisində gümüş medal qazanıb

tələmə yarışında F53 kateqoriyasında mübarizə aparən idmançı 6.81 metr nəticə göstərərək fəxri kürsünün ikinci pilləsinə yüksəlib. Qeyd edək ki, bundan əvvəl komandanın digər üzvləri Ömər

Bozbaxov (F57), Oloxan Musayev (F55) və Rüfət Rəfiyev (F36) öz kateqoriyalarında gümüş medal qazanıblar. Samir Nəbiyev (F57) isə bürünc mükafata yiyələnib.

İtmişdir

Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməkdaşı, miçman Məmmədov Elmar Yasin oğlunun 0002744 nömrəli xidməti vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Aqlıq HƏSƏNOĞLU

www.yeniazerbaycan.com
mail@yeniazerbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
493-16-94
498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiyası: N-B-317
Tiraj: 5342
Sifariş: 792
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova